

UTJECAJ PROJEKTA NA POSTOJEĆE POSLOVANJE POTENCIJALNOG INVESTITORA

Maltarić, Danijel

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:768330>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-23**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Diplomski studij *Financijski menadžment*

Danijel Maltarić

**UTJECAJ PROJEKTA NA POSTOJEĆE POSLOVANJE
POTENCIJALNOG INVESTITORA**

Diplomski rad

Osijek, 2022.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Diplomski studij *Financijski menadžment*

Danijel Maltarić

**UTJECAJ PROJEKTA NA POSTOJEĆE POSLOVANJE
POTENCIJALNOG INVESTITORA**

Diplomski rad

Kolegij: Investicije

JMBAG: 0303059619

e-mail: dmaltaric@efos.hr

Mentor: prof. dr. sc. Dubravka Pekanov

Komentor: dr. sc. Ana Zrnić.

Osijek, 2022.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Economics in Osijek
Graduate Study *Financial management*

Danijel Maltarić

**IMPACT OF THE PROJECT ON THE CURRENT BUSINESS OF
THE POTENTIAL INVESTOR**

Graduate paper

Osijek, 2022.

**IZJAVA
O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI,
PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA,
SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA
I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA**

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je _____ diplomski _____ (navesti vrstu rada: završni / diplomski / specijalistički / doktorski) rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska*.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. Izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Danijel Maltarić

JMBAG: 0303059619

OIB: 60776839180

e-mail za kontakt: danijel.maltaric1209@gmail.com

Naziv studija: Financijski menadžment

Naslov rada: Utjecaj projekta na postojeće poslovanje potencijalnog investitora

Mentor/mentorica rada: prof. dr. sc. Dubravka Pekanov

U Osijeku, 29. kolovoza 2022. godine

Potpis _____

Sadržaj:

1. UVOD	1
2. TEORIJSKA PODLOGA I PRETHODNA ISTRAŽIVANJA	3
2.1. Poduzetnički pothvat	3
2.2. Pojam investicije	4
2.3. Investicijski projekti i budžetiranje	6
2.3.1. Vrste investicija.....	6
2.3.2. Trošak kapitala.....	7
2.3.3. Obilježja investicija.....	8
3. METODOLOGIJA RADA–	10
4. OPIS ISTRAŽIVANJA I REZULTATI ISTRAŽIVANJA	11
4.1. Analiza dosadašnjeg poslovanja	11
4.1.1. Analiza aktive	12
4.1.1.1. Vrijednost dugotrajne imovine	16
4.1.1.2. Vrijednosti kratkotrajne imovine.....	19
4.1.2. Analiza pasive	24
4.1.2.1. Analiza kapitala	29
4.1.2.2. Analiza dugoročnih obveza.....	30
4.1.3. Analiza RDG-a.....	34
4.2. Ekonomsko financijska analiza ulaganja u novi projekt	39
4.2.1. Ulaganje u dugotrajnu imovinu.....	39
4.2.2. Ulaganje u kratkotrajnu imovinu	41
4.2.3. Struktura ukupnih ulaganja.....	41
4.2.4. Ukupni prihodi	42

4.2.5. Ukupni rashodi	47
4.2.5.1. Materijalni i nematerijalni troškovi	47
4.2.5.2. Amortizacija	51
4.2.5.3. Troškovi osoblja	53
4.2.6. Račun dobiti i gubitka	54
4.2.7. Financijski tijek	55
4.2.8. Ekonomski tijek	57
5. RASPRAVA	60
5.1. Financijsko - tržišna ocjena projekta.....	60
5.1.1. Statična ocjena	60
5.1.2. Dinamična ocjena.....	61
5.2. Ocjena projekta u uvjetima neizvjesnosti	62
5.2.1. Statična ocjena	63
5.2.2. Dinamična ocjena.....	64
5.3. Utjecaj projekta na postojeće poslovanje.....	68
6. ZAKLJUČAK	71
LITERATURA	73
POPIS TABLICA.....	75

Utjecaj projekta na postojeće poslovanje potencijalnog investitora

SAŽETAK

Svako poduzeće koja ne posluje od danas do sutra mora imati dugoročne ciljeve i planove poslovanja. Ovisno o veličini poduzeća oni mogu biti dugoročni i kratkoročni. Planovi su temelj na kojima se treba zasnivati svako poslovanje. Osim planiranja redovnog poslovanja izuzetno je bitno planirati i nove projekte. Projekt ili investicijska ulaganja temelj su napredovanja poduzeća, zadržavanjem postojećeg poslovanja ne dolazi do rasta poduzeća te njihovi prihodi stagniraju, najčešće s vremenom i opadaju. Kapitalne investicije izrazito je važno pravilno planirati jer vrlo lako mogu ozbiljno naštetiti likvidnosti poduzeća. Uvijek treba imati na umu da projekt nije samo nabavka dugotrajne imovine već on najčešće iziskuje i ostale popratne troškove prije generiranja prvih prihoda i ulaska u proizvodni ciklus. Prilikom planiranja i upravljanja novim projektom treba voditi brigu i o dosadašnjem poslovanju. U ovom radu detaljno se analizira poslovanje poduzeća koja se bavi poljoprivredno energetsom proizvodnjom. Napravljena je detaljna analiza cjelokupnog poslovanja i donesen je zaključak u kakvom se stanju trenutno nalazi, je li spremna za novi investicijski ciklus ili ne. Nakon donošenja zaključka o statusu poduzeća analizirala se potencijalna investicija u izgradnju staje za tov junadi s uključenom opremom, manipulativnim sadržajem i mehanizacijom. Nakon analize nove investicije povezuje se dosadašnji plan poslovanja promatranog poduzeća i plan poslovanja novog projekta te se donosi zaključak o učinku povezivanja projekta i dosadašnjeg poslovanja.

Ključne riječi: projekt, plan investiranja, planiranje, poslovanje, napredak u poslovanju

Impact of the project on the current business of the potential investor

ABSTRACT

Every serious company that does not live from one day to the next has long-term plans. Depending on the size of the company, these are often drawn up 5 or even 10 years in advance. Plans are the foundation on which every business should stand. Besides planning the regular business, it is extremely important to plan new projects. The project or investment is the basis for the progress of the business, keeping the existing business does not lead to the growth of the business and the revenue stagnates and usually declines over time. It is extremely important to plan investments properly as they can easily seriously damage the liquidity of a business. It should always be kept in mind that a project is not only an acquisition of fixed assets, but usually requires further follow-up costs before the first revenues are generated and the production cycle begins. When planning and managing a new project, the ongoing business should not be neglected. This paper meticulously analyses the business of a company engaged in agricultural and energy production. A detailed analysis of the entire business has been carried out and a conclusion has been drawn about the current state of the business, whether the business is ready for a new investment cycle or not. After drawing a conclusion about the status of the business, the potential investment in the construction of a barn for cattle fattening, including equipment, manipulative content and machinery, was analysed. After analysing new investments, the current business plan of the observed enterprise and the business plan of the new project were linked and a conclusion was drawn about the impact of linking the project and the previous business.

Keywords: project, investment plan, planning, business, business progress

1. UVOD

Brojna istraživanja ukazala su kako poljoprivredna proizvodnja i općenito poljoprivreda ima snažnu silaznu putanju u Republici Hrvatskoj. Državni zavod za statistiku (2022) navodi kako je 2021. godine u odnosu na 2020. godinu poljoprivredna proizvodnja smanjena za čak 3,7%. Svakog dana poljoprivredna proizvodnja pada te ljudi gravitiraju prema gradskim naseljima, sigurnom zaposlenju uz pouzdane priljeve.

Mnoštvo malih poljoprivrednika nije u mogućnosti boriti se s velikim proizvođačima kao niti s utjecajem niskih uvoznih cijena poljoprivrednih proizvoda te odlučuju napustiti poljoprivrednu proizvodnju. Republika Hrvatska zastupljena je prirodnim bogatstvima poput Jadranskog mora i plodnih poljoprivrednim površinama. Nažalost poljoprivredne površine nisu dovoljno kvalitetno iskorištene. Kao jedino rješenje nameće se da veći poljoprivredni proizvođači postanu još veći i snažniji te pomoću moderne tehnologije doprinesu kvalitetnijoj poljoprivrednoj proizvodnji uz veće prinose.

Poljoprivredna proizvodnja poznata je kao djelatnost s izuzetno niskom EBITDA maržom uz koju se rijetko tko usudi ući u novi projekt odnosno investicijski ciklus, dok su moderna postrojenja i oprema izuzetno skupi. Bez najmodernije tehnologije, maksimalnog smanjenja rada ljudi, efikasne proizvodnje s visokim i prvoklasnim prinosima ne može se biti konkurentan na domaćem, a posebice na inozemnom tržištu.

Glavni problem poljoprivredne djelatnosti u Republici Hrvatskoj je taj što se bazira isključivo na poljoprivrednu proizvodnju, nerijetko na samo jednu djelatnost ili kulturu. Prilikom proizvodnje jedne kulture nerijetko tržište nemilosrdno diktira cijenu te poljoprivrednim proizvođačima ne daje previše mogućnosti izbora.

Ovaj rad prikazat će kako bi moderna poljoprivredna proizvodnja trebala izgledati, kakve učinke može postići kvalitetno osmišljeno povezivanje poljoprivredne i energetske djelatnosti, te kakve ona učinke ostvaruje u obje djelatnosti. Sinergijskim povezivanjem dvije na prvi pogled ne srodne djelatnosti može donijeti itekako velike učinke pomoću kojih je poduzeće uvijek korak ispred konkurencije.

Ovim radom analizirat će se poslovanje jednog modernog poljoprivrednog poduzeća, planirat će se investicijski projekt koji bi mogao dodatno unaprijediti poslovanje poduzeća te će se na kraju

prikazati utjecaj projekta na dosadašnje poslovanje potencijalnog investitora. Nakon provedenog istraživanja zaključit će se treba li potencijalni investitor krenuti u novi projekt odnosno investicijski ciklus.

Struktura rada sastoji se od teorijske podloge i prethodnih istraživanja u sklopu kojih je prikazano što je to poduzetnički pothvat, pojam investicije, investicijski projekt i budžetiranje. Istraživački dio rada prikazuje nalizu dosadašnjeg poslovanja promatranog poduzeća te ekonomsko financijsku analizu ulaganja u novi projekt. Kroz raspravu rada prikazana je inovacijsko – tržišna ocjena projekta, ocjena u vrijeme neizvjesnosti te utjecaj projekta na dosadašnje poslovanje promatranog poduzeća, te zaključak i literatura.

2. TEORIJSKA PODLOGA I PRETHODNA ISTRAŽIVANJA

U sklopu ovog naslova prikazat će se teorijska podloga poduzetničkog pothvata, objasniti će se pojam investicije te investicijski projekt i budžetiranje. Obradom ovih pojmova nastojat će se kroz teorijsku obradu postići bolje razumijevanje istraživačkog dijela rada.

2.1. Poduzetnički pothvat

Poduzetnički pothvat može se definirati kao skup radnji koji određeni subjekt (pravna ili fizička osoba) poduzima kao nositelj poduzetničkog pothvata kako bi postigao određene ciljeve sa svrhom postizanja ekonomskih i socijalnih učinaka te njihovog razvoja. Poduzetnički pothvati u prvom redu trebali bi biti usmjereni ka unapređenju života, ekonomskog i socijalnog. Mnogi projekti usmjereni su samo na jednu od te dvije grane ili barem izgledaju tako, ali često imaju višestruke učinke.

Primjerice ako neki poduzetnik otvara novi proizvodni pogon u nekoj manjoj geografskoj sredini on donosi sljedeće učinke:

1. Profit poduzetniku – svi poduzetnici otvaraju nove pogone u cilju ostvarenja zarade.
2. Otvaranje novih radnih mjesta – ovo je učinak koji mnogi ljudi ignoriraju s prihvaćanjem prve teze da poduzetnika zanima samo ostvarenje vlastitog profita. No, otvaranje novog pogona najčešće rezultira otvaranjem novih radnih mjesta. U prisustvu visoke nezaposlenosti potencijalni poduzetnik može smanjiti razinu nezaposlenosti, u slučaju niske nezaposlenosti najčešće rezultira rastom prosječne plaće što je također jako dobar učinak.
3. Ekonomski učinak – iako se i druga točka može smatrati ekonomskim učinkom u ovoj točki podrazumijeva se poticaj na ekonomski rast društva i jedinica lokalne i područne samouprave. Što je više poduzetničkih pothvata na određenom mjestu, jedinice lokalne i područne samouprave ubiru više poreza i drugih nameta te ostvaruju više sredstava u proračunu, samim time imaju više sredstava za trošenje što može doprinijeti boljem standardu življenja.
4. Socijalni učinak – nadovezuje se na prethodnu točku odnosno što jedinice lokalne i područne samouprave više ulažu u uređenje okoliša, društvena događanja i razne

manifestacije socijalni život na tom području postaje ljepši, kvalitetniji i bolji. Ono što ljude u prvom redu čini sretnima je upravo kvaliteta življenja na određenom području.

Ciljevi poduzetničkog pothvata su:

1. „Temeljni cilj – povećanje ekonomske vrijednosti poduhvata, zadovoljenje društvene potrebe.
2. Pomoćni cilj – rentabilnost poduhvata, likvidnost poduhvata.
3. Društveni cilj – zaštita okoliša, povećanje zaposlenosti, borba za ljudska prava, ugled u društvu“ (Bendeković, 2007:57).

2.2. Pojam investicije

Investicija se može definirati kao ulaganje financijskih sredstva, u pravilu novca u određeni poduzetnički pothvat odnosno projekt radi ostvarenja određenih ekonomskih učinaka, u prvom redu ostvarenje profita.

Investiranje predstavlja protek vremena od početka investicijskog pothvata do trenutka kad investicija počne generirati novčane priljeve odnosno ostvarivati profit. Što je to vrijeme kraće imat će manji utjecaj na neto sadašnju vrijednost projekta koja je u korelaciji s diskontnom stopom, odnosno što je vrijeme investiranja kraće investicija će moći podnijeti veću diskontnu stopu ili što je vrijeme investiranja kraće diskontna stopa ostavit će manje posljedice na neto sadašnju vrijednost.

Efektuiranje podrazumijeva razdoblje nakon investiranja u kojemu su prisutni novčani priljevi i ostvarenje profita. Pokušava se postići da su novčani priljevi što prisutniji od početka ove faze jer u tom slučaju diskontna stopa na njih ostavlja slabiji efekt.

„U gospodarstvu i društvu razlikuje se mnogo investicijskih odluka, te njihovih donositelja. Investicijske odluke svrstavaju se u četiri različite kategorije:

1. Opća investicijska odluka koja podrazumijeva odluku o raspodjeli društvenog proizvoda na dio za potrošnju i dio za štednju koji je namijenjen za investiranje.
2. Međusektorska investicijska odluka, kojom se ukupna masa kapitala raspoređuje po sektorima.

3. Sektorska investicijska odluka, na osnovi koje se dio kapitala namijenjen za investicije u pojedinom sektoru raspoređuje na mikroekonomske subjekte u okviru tog sektora.
4. Projektna investicijska odluka, kojom se kapital raspoloživ za investiranje u nekom mikroekonomskom subjektu raspoređuje prema različitim namjenama radi ostvarenja ciljeva razvoja tog subjekta“ (Bendeković, 2007:59).

„Planiranje investicijskog projekta može se podijeliti po fazama:

1. Priprema projekta,
2. Ocjena projekta,
3. Izvedba projekta,
4. Poslovanje projekta.“ (Bendeković, 2007:62).

Prilikom pripreme projekta definira se sama ideja o potrebi investicije, definira se je li potencijalni investitor u mogućnosti provesti potencijalni projekt, plan investiranja, procjenu njihovih troškova i koristi odnosno poslovni plan.

Ocjena projekta u prvom planu vrednuje projekt na temelju podataka iz poslovnog plana projekta. Definiraju se kriteriji prema kojima će se donijeti ocjena te nakon koje će se donijeti odluka o ulasku u investiciju.

Izvedba projekta podrazumijeva izvođenje građevinskih radova, nabavku postrojenja i opreme i svega što je ranije definirano poslovnim planom. U konačnici kako se izvedba projekta bliži kraju ona služi kao priprema za početak poslovanja.

Poslovanje projekta je zapravo početak proizvodnje dobara i/ili usluga. Prilikom početka poslovanja može se donijeti odluka o tomu je li cijela investicija bila dobro osmišljena i isplativa. Potrebno je sukladno pratiti realizaciju projekta u usporedbi s početnim planom i uvidjeti do kojih odstupanja dolazi. Ponekad su odstupanja alarm koji pokazuje da neka faza, proces ili grupa ljudi ne funkcionira dovoljno dobro, te da ih treba pravilno usmjeriti. Odstupanja su ponekad posljedica preoptimističnih očekivanja. U svakom slučaju treba ih odmah na početku uvidjeti i ukoliko je moguće ispraviti ili pravilno usmjeriti.

2.3. Investicijski projekti i budžetiranje

„Investicijska odluka predstavlja niz različitih odluka koje se ne donose istovremeno nego kao slijed odluka, stoga se mogu podijeliti na sljedeće faze:

1. pojava ideje o potrebi investiranja,
2. identifikacija mogućih prihvatljivih investicijskih rješenja,
3. procjena koristi i troškova svakog investicijskog rješenja,
4. definiranje kriterija i izbor metoda za ocjenu mogućih i prihvatljivih investicijskih rješenja,
5. izrada analitičko-dokumentacijske osnove za izbor projekta ,
6. donošenje investicijske odluke,
7. priprema građenja,
8. građenje,
9. priprema poslovanja.“ (Bendeković, 2007:61)

Nakon što se završe i prođu sve nabrojane faze doći će tek do početka poslovanja/proizvodnje. Investicijski projekt i njegova realizacija može bit savršeno osmišljen. Tijek između prve i posljednje faze može savršeno proteći bez ikakvih problema. No, ukoliko se ne odradi dobro 10. faza ili 1. faza novog ciklusa koja se može nazvati početak poslovanja/proizvodnje sve navedeno ugroziti će investicijski projekt. Investicijski projekt promatra svakako učinke do početka poslovanja/proizvodnje, a upravo je poslovanje/proizvodnja ta koja će ocijeniti isplativost investicijskog projekta te definirati njegove učinke.

Orsag (2011) budžetiranje kapitala definira kao postupak donošenja odluka o dugoročnim investicijama u realnu poslovnu imovinu poduzeća. Riječ je o postupku donošenja odluka o tzv. dugoročnim investicijskim projektima.

2.3.1. Vrste investicija

Investicije se u pravilu dijele u dvije kategorije:

1. financijske i
2. realne

Financijske investicije baziraju se na ulaganju u dionice, obveznice i ostale vrijednosne papire. To je imovina koja sama po sebi ima visok stupanj likvidnosti. Ekonomski učinak odnosno profit ostvaruju kroz kamatu, dividendu ili rast tržišne vrijednosti dok se realne investicije baziraju na dodanoj vrijednosti, ovdje taj pojam nedvojbeno ne postoji.

Realne investicije baziraju se u ulaganju u realnu, materijalnu imovinu koja služi radi proizvodnje dodatnih učinaka kroz proizvode i usluge. Za razliku od financijske imovine ona kao rezultat svojih procesa ima vidljiv opipljiv proizvod. Realna imovina nema visok stupanj likvidnosti jer u pravilu nije ni namijenjena prodaji. Ona služi kao input za određeni output. Kod realnih investicija ostvarenje rezultata očekuje se nakon određenog perioda i ako se odluči prodavati najčešće se gubi puno za razliku od financijske koja se bez problema u kratkom roku prodaje za sličnu cijenu. Na realne investicije snažan utjecaj ima vremensko trošenje dok financijske nemaju taj problem.

2.3.2. Trošak kapitala

Trošak kapitala razni autori definiraju na različite načine, no za potrebe ovog rada najispravnije bi se definirao kao trošak pribavljanja novčanih sredstava uz određenu cijenu, odnosno naknadu s ciljem upotrebljavanja u poslovanju poduzeća. Naknada odnosno cijena kapitala najčešće su kamate ili dividende. Prilikom nabavke kapitala mora se voditi račun da efekt investicije bude minimalni jednak postotku kamatne stope na kapital, sve manje od toga rezultira negativnom neto sadašnjom vrijednošću i projekt sam po sebi više nije prihvatljiv.

Trošak kapitala može se promatrati kroz nekoliko različitih kriterija, najčešće se vrednuje kroz:

1. vremensku vrijednost novca i
2. kamatu

Vremenska vrijednost novca u prvom redu podrazumijeva izračun sadašnje vrijednosti novčanih tijekova odnosno njihovo diskontiranje. U današnje vrijeme konstantno je prisutna inflacija. Inflacija se može definirati kao rast opće razine cijena ili pad vrijednosti novca. Navedeno znači da nešto što je prije godinu dana koštalo 100 novčanih jedinica danas košta primjerice 105. U današnje vrijeme izrazito niskih kamatnih stopa događa se sljedeća situacija: Osoba X odluči uložiti novac u banku u oročenu štednju na godinu dana kako bi zaštitila svoj novac od inflacije.

Banka joj ponudi kamatu od 0,10%. U tom periodu inflacija iznosi 2%. Osoba X nakon godinu dana ima 100,10 novčanih jedinica realne vrijednosti 98,10 novčanih jedinica. Bez obzira što je osoba X pokušala sačuvati novac od inflacije svejedno je izgubila 1.90 novčanih jedinica, no da nije ništa poduzela izgubila bi 2 novčane jedinice, tako da je ipak uspjela ublažiti gubitak.

2.3.3. Obilježja investicija

Osnovno obilježje investicije je da investirani kapital donosi korist nakon određenog razdoblja. Gotovo ni jedna investicija ne ostvaruje dobit u prvog godini, a nerijetko ni u drugoj godini. Pravi učinak vidljiv je s protekom određenog razdoblja. Često se javlja potreba za obrtnim sredstvima, posebno kod sezonskih proizvodnja ili cikličnih procesa. Realne investicije podrazumijevaju ulaganja većeg dijela budžeta u realnu, fiksnu imovinu koja ima veliku nabavnu vrijednost i koja se kasnije amortizira. Amortizacija je vremensko trošenje imovine.

„Osnovne karakteristike investicijskih projekata poduzeća su:

1. Dugoročni karakter investicijskih projekata.
2. Vremenski raskorak između ulaganja i efekata ulaganja.
3. Međuovisnost investiranja i financiranja.
4. Rizik i neizvjesnost.“ (Orsag, 2011:19)

U dugoročnom karakteru investicijskih projekata javlja se problem što se većina novca koja se planira projektom ulaže u dugotrajnu materijalnu imovinu koja nije likvidna i teško se pretvara u novac.

Vremenski raskorak između ulaganja i efekta ulaganja izuzetno je bitno dobro isplanirati. Odljev novaca koji nastaje tijekom prve godine projekta priznaje se kao trošak kroz amortizaciju koja se postepeno otpisuje duži niz godina, često u trajanju 10 pa i 20 godina. Uzevši u obzir navedenu činjenicu vidljivo je da je potreba za novčanim sredstvima u odnosu na ovakve vrste troškova 10 i 20 puta veća od priznatog troška u istom razdoblju.

Međuovisnost investiranja i financiranja temelji se na jednom od osnovnih načela poslovanja poduzeća koje govori da se dugotrajna imovina mora financirati iz dugoročnih izvora, dok se kratkoročna imovina može financirati iz kratkoročnih izvora. Čak ako postoji dio kratkoročne

imovine koji je konstantan i on bi trebao bit financiran iz dugoročnih izvora. Kratkoročna imovina nikad se ne bi smjela financirati iz kratkoročnih izvora.

Rizik i neizvjesnost uvijek su prisutni, projekt može biti savršeno isplaniran, njegove stavke mogu biti savršeno razrađene, ali tržište je ono koje će kasnije diktirati cijenu. Investicije ovakvih oblika ne rade se na kratak rok pa da se može pretpostaviti da će prodajna cijena biti ista ili vrlo slična trenutnoj ili je već ugovorom dogovorena. Osim rizika promjene cijena uvijek je prisutan i rizik nemogućnosti plasiranja proizvoda na tržište. Može se istražiti tržište u trenutku odlučivanja kretanja u investiciju, može se utvrditi da tog proizvoda nedostaje na tržištu, može se pretpostaviti da će cijena još dodatno rasti i onda se može dogoditi neočekivani preokret izazvan nekim vanjskim čimbenikom. Najbolji primjer za ovakav događaj je pojava afričke svinjske kuge u rujnu 2020. u Njemačkoj. Cijena svinjetine do tad bila je prihvatljiva i očekivao se njen dodatan rast, a koja je kao posljedicu srozala cijenu svinjetine za 40%.

3. METODOLOGIJA RADA

Analiza u ovom diplomskom radu provodi se s ciljem uvida u dosadašnje poslovanje Farme Tomašanci d.o.o. Svrha analize je utvrditi mogućnost uključivanja Farme Tomašanci d.o.o. u projekt s ciljem ostvarenja veće efikasnosti. Cilj planiranja projekta je dobiti uvid u isplativost investicijskog pothvata s ciljem donošenja zaključka i odlučivanju o ulasku u isti.

Najznačajnije i najčešće korištene metode tijekom pisanja ovog rada su: analitička, matematička, statistička, komparativna i deskriptivna. Većim dijelom rada prevladava analitička metoda koja se koristila u većem dijelu analize dosadašnjeg poslovanja te kod analize potencijalne investicije u tovnu junad. Matematička metoda korištena je tijekom cijelog postupka pisanja rada. Prisutna je u gotovo svakom dijelu, no najveći značaj vidljiv je unutar istraživačkog dijela. Statistička metoda korištena je također u većem dijelu rada, do posebnog doprinosa doprinijela je prilikom horizontalnih i vertikalnih analiza unutar istraživačkog dijela rada. Komparativna metoda korištena je kroz usporednu analizu između različitih godina provedbe projekta. Ovom metodom ukazivalo se na različitosti i sličnosti između različitih promatranih razdoblja. Deskriptivna metoda korištena je prilikom zaključivanja nakon analiziranih podataka. Poseban doprinos imala je unutar istraživačkog dijela rada.

4. OPIS ISTRAŽIVANJA I REZULTATI ISTRAŽIVANJA

U sklopu ovog naslova prikazat će se istraživanje i rezultati istraživanja. Napravit će se analiza dosadašnjeg poslovanja, te ekonomsko financijska analiza ulaganja u novi projekt. Nakon obrade ovog dijela rada donijet će se zaključak o stanju promatranog poduzeća te isplativosti ulaganja u novi projekt.

4.1. Analiza dosadašnjeg poslovanja

Prije analize ulaganja u novi projekt mora se utvrditi je li poduzeće koje će biti predmet analize sposobno za investicijski pothvat te u kojoj mjeri. Najbolji način da se navedeno sazna jest analiza dosadašnjeg poslovanja.

Farma Tomašanci d.o.o. (2021) unutar godišnjeg financijskog izvještaja i izvještaja neovisnog revizora navodi da je Farma Tomašanci d.o.o. sa sjedište u Semeljcima društvo s ograničenom odgovornošću osnovano 2003. godine i upisano u sudski registar Trgovačkog suda u Osijeku pod MBS: 030077394, OIB: 22292854492, s osnovnom djelatnosti: uzgoj stoke, peradi i ostalih životinja (mješovita proizvodnja), ostale uslužne djelatnosti u stočarstvu, osim veterinarskih usluga i druge djelatnosti. Upisan temeljni kapital društva iznosi 36.720.000 HRK. S 31.12.2020. godine zapošljavala je 90 zaposlenika što je 9 zaposlenika više u odnosu na prethodnu godinu.

Farma Tomašanci d.o.o. je poljoprivredno proizvodno poduzeće, izuzetno slabo zadužena. Njeno poslovanje temelji se na proizvodnji kravljeg mlijeka te proizvodnji električne energije iz biomase u bioplinskom postrojenju. Uz proizvodnju kravljeg mlijeka jedan izuzetno mali dio stoke služi za prodaju koji trenutno nema značajni dio u poslovanju firme. Prednost Farme Tomašanci d.o.o. u odnosu na konkurentske firme je u sinergijskoj povezanosti koju je uspjela napraviti između svoje dvije najveće djelatnosti. Glavni nusproizvod (problem) farme muznih krava je stajski gnoj čije zbrinjavanje iziskuje visoke troškove. Velike farme, poput farme koju posjeduje Farma Tomašanci d.o.o., proizvode ogromne količine stajskog gnoja kojeg nakon nekog vremena nemaju gdje smjestiti te su prisiljene plaćati visoku cijenu za njegovo zbrinjavanje. Farma Tomašanci d.o.o. stajnjak koristi kao sirovinu u bioplinskom postrojenju te na taj način postiže dvostruku prednost u odnosu na konkurenciju:

1. Prednost farme - Stajnjak kojeg bi farma morala zbrinuti i za to platiti visoku cijenu ona koristi kao sirovinu i događa se ušteda na trošku zbrinjavanja stajnskog gnoja.
2. Bioplinsko postrojenje - Ušteda na trošku sirovine u vidu besplatne sirovine koja se proizvodi bioplinskim postrojenjem.

Krave su također poznate kao „izbirljive životinje“ što se tiče hrane. Hrana koja se koristi u najvećoj mjeri za prehranu krava je zelena masa kukuruza poznata i pod nazivom silaža koja je savršena sirovina za bioplinsko postrojenje, a neka bioplinska postrojenja koriste ju kao osnovnu i glavnu sirovinu. Krave neće pojesti dio hrane koji im se ne sviđa, također ukoliko dobiju previše hrane ili nisu raspoložene za ishranu u vrijeme hranidbe, kasnije je neće konzumirati. Priča kao i sa stajnjakom se ponavlja te je hrana koja se kravama ne sviđa adekvatna za bioplinsko postrojenje. Umjesto troška zbrinjavanja hrane ona se pretvara u besplatnu sirovinu bioplinskog postrojenja. Ovdje je spomenuta samo zelena masa kukuruza, ali i svi ostali oblici hrane mogu se koristiti kao sirovina bioplinskog postrojenja.

4.1.1. Analiza aktive

Aktiva prikazuje stanje imovine na dan 31.12.2020. godine. U tablici 1 prikazani su i podaci za prethodnu godinu odnosno stanje na dan 31.12.2019. godine. U sklopu tablice 1 prikazat će se aktiva Farme Tomašanci d.o.o. prema GFI-POD obrascu. Detaljna objašnjenja pojedinih stavki izvodit će se sukcesivno u detaljnijim prikazima pojedinih stavki. Ukupna aktiva Farme Tomašanci d.o.o. na 31.12.2019. godine iznosila je 92.081.400 HRK, dok je njen iznos na 31.12.2020. godine porastao na 104.423.994 HRK.

Tablica 1: Aktiva Farme Tomašanci d.o.o.

Naziv pozicije	2019.	2020.
AKTIVA		
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL		
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	54.761.521	48.058.069
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	0	0
II. MATERIJALNA IMOVINA	45.803.402	39.099.950
1. Zemljište	25.867.858	22.613.124
2. Građevinski objekti	3.588.520	1.469.276
3. Postrojenja i oprema	1.026.741	
4. Alati, pogonski inventar i transportna imovina	15.065.961	14.763.228
6. Predujmovi za materijalnu imovinu	254.322	254.322
III. DUGOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA	8.958.119	8.958.119
7. Ulaganja u vrijednosne papire	1.000	1.000
8. Dani zajmovi, depoziti i slično	8.957.119	8.957.119
IV. POTRAŽIVANJA	0	0
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA		
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	37.319.879	56.365.925
I. ZALIHE	8.412.547	11.612.849
1. Sirovine i materijal	6.978.312	11.147.436
2. Proizvodnja u tijeku	377.808	108.366
5. Predujmovi za zalihe	1.056.427	357.047
II. POTRAŽIVANJA	21.178.266	16.266.900
3. Potraživanja od kupaca	14.632.134	7.835.635
4. Potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika	21.023	5.377
5. Potraživanja od države i drugih institucija	6.513.849	7.943.551
6. Ostala potraživanja	11.260	482.337
III. KRATKOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA	7.689.313	28.350.300
8. Dani zajmovi, depoziti i slično	7.689.313	28.350.300
IV. NOVAC U BANCI I BLAGAJNI	39.753	135.876
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI		
E) UKUPNO AKTIVA	92.081.400	104.423.994
F) IZVANBILANČNI ZAPISI		

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenima u Godišnjim financijskim izvještajima i izvješće neovisnog revizora 31.prosinca 2020., Farma Tomašanci d.o.o.

Vertikalna analiza aktive prikazuje koliki je udio pojedine imovine u ukupnom iznosu aktive. U tablici 2 vidljivo je da je na 31.12.2019. godine udio dugotrajne imovine iznosio 59,47% dok se u 2020. smanjio na 46,02%. Udio kratkotrajne imovine na 31.12.2019. godine iznosio je 40,53% dok je na 31.12.2020. godine iznosio 53,98%.

Tablica 2: Vertikalna analiza aktive

Naziv pozicije	2019	2020	Vertikalna analiza 2019	Vertikalna analiza 2020
AKTIVA				
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL				
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	54.761.521	48.058.069	59,47%	46,02%
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	0	0	0,00%	0,00%
II. MATERIJALNA IMOVINA	45.803.402	39.099.950	49,74%	37,44%
III. DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	8.958.119	8.958.119	9,73%	8,58%
IV. POTRAŽIVANJA	0	0	0,00%	0,00%
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA			0,00%	0,00%
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	37.319.879	56.365.925	40,53%	53,98%
I. ZALIHE	8.412.547	11.612.849	9,14%	11,12%
II. POTRAŽIVANJA	21.178.266	16.266.900	23,00%	15,58%
III. KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	7.689.313	28.350.300	8,35%	27,15%
IV. NOVAC U BANCII I BLAGAJNI	39.753	135.876	0,04%	0,13%
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI			0,00%	0,00%
E) UKUPNO AKTIVA	92.081.400	104.423.994	100,00%	100,00%
F) IZVANBILANČNI ZAPISI				

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenima u Godišnjim financijskim izvještajima i izvješće neovisnog revizora 31.prosinca 2020., Farma Tomašanci d.o.o.

Horizontalna analiza aktive pokazuje kakva se promjena u vrijednosti imovine dogodila u odnosu na prethodnu. Indeks se obično iskazuje kao jedinična vrijednost ili kao postotak. Kad indeks

iznosi 1 ili 100% to govori da nije došlo do promjene u odnosu na prethodnu godinu. Kad je indeks manji od 1 ili 100% on govori da je došlo do smanjenja imovine, dok nam indeksi veći od 1 ili od 100% govore da je došlo do povećanja vrijednosti imovine. Horizontalnu analizu ne treba promatrati kao samostalnu analizu već treba uzimati u obzir i rezultate dobivene vertikalnom analizom. Kako i zašto prikazat će se kroz konkretan primjer u objašnjenju tablice 3.

Tablica 3: Horizontalna analiza aktive

Naziv pozicije	2019	2020	Indeks	Smanjenje/ povećanje
AKTIVA				
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL				
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	54.761.521	48.058.069	87,76%	-12,24%
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	0	0		
II. MATERIJALNA IMOVINA	45.803.402	39.099.950	85,36%	-14,64%
III. DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	8.958.119	8.958.119	100,00%	0,00%
IV. POTRAŽIVANJA	0	0		
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA				
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	37.319.879	56.365.925	151,03%	51,03%
I. ZALIHE	8.412.547	11.612.849	138,04%	38,04%
II. POTRAŽIVANJA	21.178.266	16.266.900	76,81%	-23,19%
III. KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	7.689.313	28.350.300	368,70%	268,70%
IV. NOVAC U BANCI I BLAGAJNI	39.753	135.876	341,80%	241,80%
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI				
E) UKUPNO AKTIVA	92.081.400	104.423.994	113,40%	13,40%
F) IZVANBILANČNI ZAPISI				

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenima u Godišnjim financijskim izvještajima i izvješće neovisnog revizora 31.prosinca 2020., Farma Tomašanci d.o.o.

Indeks za dugotrajnu materijalnu imovinu iznos 87,76% što znači da se vrijednost dugotrajne imovine smanjila za 12,24%. Smanjenje se dogodilo kod materijalne imovine i to za 14,64% dok je dugotrajna financijska imovina ostala nepromijenjena.

Kratkotrajna imovina se povećala za 51,03%. Značajan rast imale su zalihe koje su se povećale za 38,04% u odnosu na prethodnu godinu. Potraživanja su se smanjila za 23,19%. Kratkotrajna financijska imovina imala je najznačajniji rast od 268,70% odnosno povećala se gotovo 4 puta. Novac u banci i blagajni povećao se za 241,80%, što također izgleda kao izrazito visoki rast, no kada se uzmu u obzir udio u ukupnoj imovini može se zaključiti da nije došlo do značajnijeg povećanja. Ukupna aktiva (imovina) povećala se za 13,40% te ona iznosi 104.423.994 HRK, što je za 12.342.594 HRK više.

4.1.1.1. Vrijednost dugotrajne imovine

Dugotrajna imovina sastoji se od nematerijalne imovine, materijalne imovine, dugotrajne financijske imovine, potraživanja te odgođene porezne imovine. Vertikalnom analizom dugotrajne imovine prikazanoj u tablici 4 utvrdit će se koliki je udio svake kategorije u ukupnom iznosu dugotrajne imovine.

Tablica 4: Vertikalna analiza dugotrajne imovine

Naziv pozicije	2019	2020	Vertikalna analiza 2019	Vertikalna analiza 2020
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	54.761.521	48.058.069	100,00%	100,00%
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	0	0	0,00%	0,00%
II. MATERIJALNA IMOVINA	45.803.402	39.099.950	83,64%	81,36%
1. Zemljište	25.867.858	22.613.124	47,24%	47,05%
2. Građevinski objekti	3.588.520	1.469.276	6,55%	3,06%
3. Postrojenja i oprema	1.026.741		1,87%	0,00%
4. Alati, pogonski inventar i transportna imovina	15.065.961	14.763.228	27,51%	30,72%
6. Predujmovi za materijalnu imovinu	254.322	254.322	0,46%	0,53%
III. DUGOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA	8.958.119	8.958.119	16,36%	18,64%
7. Ulaganja u vrijednosne papire	1.000	1.000	0,00%	0,00%
8. Dani zajmovi, depoziti i slično	8.957.119	8.957.119	16,36%	18,64%
IV. POTRAŽIVANJA	0	0	0,00%	0,00%
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA			0,00%	0,00%

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenima u Godišnjim financijskim izvještajima i izvješće neovisnog revizora 31.prosinca 2020., Farma Tomašanci d.o.o.

Nematerijalna imovina ima vrijednost 0 u obje promatrane godine, samim time nema udjela u ukupnoj imovini odnosno njen udjel jednak je 0%. Najznačajnija je materijalna imovina koja ima udjel preko 80% u obje promatrane godine. Najznačajnija kategorija materijalne imovine su zemljišta s udjelom od preko 47% u odnosu na ukupnu dugotrajnu imovinu u obje godine. Osim zemljišta značajan udio imaju i Alati, pogonski inventar i transportna imovina s udjelom od 27,51% na 31.12.2019. godine te 30,72% na 31.12.2020. godine. Dugotrajna financijska imovina nije mijenjala vrijednost na 31.12.2020. godine u odnosu na 31.12.2019. godine, ali zbog smanjenja vrijednosti ostalih kategorija dugotrajne imovine na 31.12.2020. godine njen udio u odnosu na ukupnu dugotrajnu imovinu povećao se sa 6,36% na 18,64%. Dugotrajna financijska imovina sačinjena je od dvije stavke: ulaganje u vrijednosne papire koja je beznačajno niska te iako ima vrijednost njihov udio u oba razdoblja iznosi 0,00%, te danih zajmova depozita i slično

koji čine ukupnu vrijednost dugotrajne financijske imovine. Potraživanja te odgođena porezna imovina imaju vrijednost 0 u oba razdoblja.

Tablica 5: Horizontalna analiza dugotrajne imovine

Naziv pozicije	2019	2020	Indeks	Smanjenje/ povećanje
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	54.761.521	48.058.069	87,76%	-12,24%
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	0	0		
II. MATERIJALNA IMOVINA	45.803.402	39.099.950	85,36%	-14,64%
1. Zemljište	25.867.858	22.613.124	87,42%	-12,58%
2. Građevinski objekti	3.588.520	1.469.276	40,94%	-59,06%
3. Postrojenja i oprema	1.026.741		0,00%	-100,00%
4. Alati, pogonski inventar i transportna imovina	15.065.961	14.763.228	97,99%	-2,01%
6. Predujmovi za materijalnu imovinu	254.322	254.322	100,00%	0,00%
III. DUGOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA	8.958.119	8.958.119	100,00%	0,00%
7. Ulaganja u vrijednosne papire	1.000	1.000	100,00%	0,00%
8. Dani zajmovi, depoziti i slično	8.957.119	8.957.119	100,00%	0,00%
IV. POTRAŽIVANJA	0	0		
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA				

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenima u Godišnjim financijskim izvještajima i izvješće neovisnog revizora 31.prosinca 2020., Farma Tomašanci d.o.o.

Promatrajući analitiku stavaka kroz horizontalnu analizu prikazanu u tablici 5 vidljivo je zbog čega se pojedina kategorija u dugotrajnoj imovini povećala ili smanjila. Dugotrajna imovina na 31.12.2020. godine u odnosu na 31.12.2019. godinu smanjila se za 12,24% odnosno njen indeks iznosi 87,76%. Do smanjenja je došlo uslijed smanjenja materijalne imovine koja se smanjila za 14,64%, odnosno njen indeks iznosi 85,36%. Uzimajući u obzir dobivene rezultate vertikalnom analizom u tablici 4 može se zaključiti da zemljišta imaju najveću vrijednost unutar materijalne imovine stoga je njihovo smanjenje od 14,64% imalo značajan utjecaj u smanjenje ukupne materijalne imovine. Iako građevinski objekti na 31.12.2019. godine nemaju tako veliku

zastupljenost u ukupnoj dugotrajnoj imovini došlo je do smanjenja od 59,06% te su zbog te činjenice i značajno pridonijeli smanjenju materijalne imovine. Postrojenje i oprema na 31.12.2020. godine imaju vrijednost 0, samim time dogodilo se smanjenje od 100% vrijednosti. Kod alata, pogonskih inventara i transportne imovine nije došlo do značajnog smanjenja te su se oni smanjili za 2,01%. Dugotrajna financijska imovina sastoji se od ulaganja u vrijednosne papire i danih zajmova, depozita i slično. Na navedenim kategorijama nije bilo promjena u odnosu na prethodnu godinu.

4.1.1.2. Vrijednosti kratkotrajne imovine

Kratkotrajna imovina sastoji se od zaliha, potraživanja, kratkotrajne financijske imovine te novca u banci i blagajni. Vertikalnom analizom prikazanom u tablici 6 kratkotrajne imovine utvrdit će se koliki je udio svake kategorije u ukupnom iznosu kratkotrajne imovine.

Tablica 6: Vertikalna analiza kratkotrajne imovine

Naziv pozicije	2019	2020	Vertikalna analiza 2019	Vertikalna analiza 2020
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	37.319.879	56.365.925	100,00%	100,00%
I. ZALIHE	8.412.547	11.612.849	22,54%	20,60%
1. Sirovine i materijal	6.978.312	11.147.436	18,70%	19,78%
2. Proizvodnja u tijeku	377.808	108.366	1,01%	0,19%
5. Predujmovi za zalihe	1.056.427	357.047	2,83%	0,63%
II. POTRAŽIVANJA	21.178.266	16.266.900	56,75%	28,86%
3. Potraživanja od kupaca	14.632.134	7.835.635	39,21%	13,90%
4. Potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika	21.023	5.377	0,06%	0,01%
5. Potraživanja od države i drugih institucija	6.513.849	7.943.551	17,45%	14,09%
6. Ostala potraživanja	11.260	482.337	0,03%	0,86%
III. KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	7.689.313	28.350.300	20,60%	50,30%
8. Dani zajmovi, depoziti i slično	7.689.313	28.350.300	20,60%	50,30%
IV. NOVAC U BANCI I BLAGAJNI	39.753	135.876	0,11%	0,24%

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenima u Godišnjim financijskim izvještajima i izvješće neovisnog revizora 31.prosinca 2020., Farma Tomašanci d.o.o.

Zalihe čine oko 22,54% ukupne kratkotrajne imovine na 31.12.2019. godine te 20,60% na 31.12.2020. godine. Najznačajniji zalihe u oba razdoblja su zalihe sirovina i materijala s udjelom od 18,70% na 31.12.2019. godine te 19,78% na 31.12.2020. godine. Zalihe su još sastavljene od proizvodnje u tijeku te predujmova za zalihe, ali oni nemaju značajnu vrijednost. Potraživanja su bila najzastupljenija stavka kratkotrajne imovine 31.12.2019. godine s udjelom u ukupnoj kratkotrajnoj imovini od 56,75% dok je 31.12.2020. godine njihov udjel smanjen na 28,86%. Najznačajnija potraživanja u oba razdoblja su potraživanja od kupaca s udjelom od 39,21% na 31.12.2019. godine te 13,90% na 31.12.2020. godine i potraživanja od države i drugih institucija s udjelom od 17,45% na 31.12.2019. godine te 14,09% na 31.12.2020. godine. Potraživanja su još sastavljena od potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika te ostalih potraživanja, ali njihovi udjeli nisu previše značajni. Kratkotrajna financijska imovina imala je udio na 31.12.2019. godini u odnosu na ukupnu kratkotrajnu imovinu u iznosu od 20,60%, na 31.12.2020. godine došlo je do

značajnog rasta te je ona imala udio od 50,30%. Cijela kratkotrajna financijska imovina sastoji je od danih zajmova, depozita i slično. Novac u banci i blagajni nema značajnu vrijednost unutar kratkotrajne imovine.

Tablica 7 prikazuje da se kratkotrajna imovina na 31.12.2020. godine u odnosu na 31.12.2019. godine povećala za 51,03% odnosno njen indeks iznosi 151,03%. Kroz detaljniju analizu vidjet će se da je došlo do drastičnih promjena na gotovo svima stavkama.

Tablica 7: Horizontalna analiza kratkotrajne imovine

Naziv pozicije	2019	2020	Indeks	Smanjenje/ povećanje
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	37.319.879	56.365.925	151,03%	51,03%
I. ZALIHE	8.412.547	11.612.849	138,04%	38,04%
1. Sirovine i materijal	6.978.312	11.147.436	159,74%	59,74%
2. Proizvodnja u tijeku	377.808	108.366	28,68%	-71,32%
5. Predujmovi za zalihe	1.056.427	357.047	33,80%	-66,20%
II. POTRAŽIVANJA	21.178.266	16.266.900	76,81%	-23,19%
3. Potraživanja od kupaca	14.632.134	7.835.635	53,55%	-46,45%
4. Potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika	21.023	5.377	25,58%	-74,42%
5. Potraživanja od države i drugih institucija	6.513.849	7.943.551	121,95%	21,95%
6. Ostala potraživanja	11.260	482.337	4283,63%	4183,63%
III. KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	7.689.313	28.350.300	368,70%	268,70%
8. Dani zajmovi, depoziti i slično	7.689.313	28.350.300	368,70%	268,70%
IV. NOVAC U BANCIMA I BLAGAJNI	39.753	135.876	341,80%	241,80%

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenima u Godišnjim financijskim izvještajima i izvješće neovisnog revizora 31.prosinca 2020., Farma Tomašanci d.o.o.

Kroz vertikalnu analizu prikazanu u tablici 6 zaključilo se da zalihe imaju manji udio u ukupnoj kratkotrajnoj imovini u odnosu na prethodnu godinu, a horizontalna analiza prikazana u tablici 7 govori da su se povećale i to čak za 38,04%. Posljedica toga je upravo izrazito visok rast

kratkotrajne imovine. Najznačajnije zalihe su zalihe sirovina i materijala koje su zabilježile rast na 31.12.2020. godine u odnosu na 31.12.2019. godine u iznosu od 59,74%. Proizvodnja u tijeku kao i predujmovi za zalihe su zabilježile značajan pad, ali zbog njihovog malog udjela u ukupnoj kratkotrajnoj imovini nisu ostvarili značaj utjecaj na smanjenje ukupne vrijednosti. Potraživanja su se smanjila na 31.12.2020. godine u odnosu na 31.12.2019. godine za 23,19%. Posljedica smanjenja su u prvom redu ostvarena zahvaljujući smanjenju potraživanju od kupaca u iznosu od 46,45%. Potraživanja od države i drugih institucija zabilježila su rast od 21,95%. Ostala potraživanja zabilježili su izrazito visok rast od čak 4183,63%, ali mora se uzeti u obzir da je njihova vrijednost na 31.12.2019. godine bila zanemarivo niska. Potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika su izrazito niska te njihov pad nije ostavio ozbiljnije posljedice. Pravi razlog rasta kratkotrajne imovine krije se u rastu kratkotrajne financijske imovine koja je na 31.12. 2020. godine u odnosu na 31.12.2019. godine zabilježila rast od 268,70%, odnosno njihova vrijednost povećala se za gotovo 4 puta. Cjelokupnu vrijednost kratkotrajne imovine čine dani zajmovi, depoziti i slično. Farma Tomašanci d.o.o. uslijed izrazito dobrog poslovanja tijekom 2020. godine akumulirala je višak financijskih sredstava kroz dane kratkoročne zajmove i upravo će iz ove stavke financirati svoj novi projekt. Novac u banci i blagajni povećao se za 241,80% odnosno preko 3 puta, ali on nema značajan udio u ukupnoj kratkotrajnoj imovini upravo zbog činjenice da poduzeće sve viškove novčanih sredstava plasira na tržište te novčana sredstva drži na minimalnoj razini.

U tablici 8. vidljivi su dani zajmovi prema sestrinskim poduzećima Farme Tomašanci d.o.o., poslovanje Farme Tomašanci d.o.o. temelji se na minimalnom držanju novčanih sredstava te plasmanu svih viškova radi ostvarenja određenog prinosa. Pošto je Farma Tomašanci d.o.o. u 2020. godini ostvarila izrazito dobar poslovni rezultat, ostvarila je određene viškove novčanih sredstava koje je plasirala kroz kratkoročne pozajmice. Upravo će ova novčana sredstva Farma Tomašanci d.o.o. koristiti prilikom realizacije novog projekta.

Tablica 8. Dani zajmovi, depoziti i slično

Dani zajmovi, depoziti i slično	2019	2020
Slašćak d.o.o.	2.976.198	0
Nova Natura d.o.o.	3.104.702	17.850.300
Bovis d.o.o.	313.413	0
Mesna industrija Natura d.o.o.	0	10.500.000
Vego Plantis d.o.o.	1.295.000	0
Ukupno	7.689.313	28.350.300

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenima u Godišnjim financijskim izvještajima i izvješće neovisnog revizora 31.prosinca 2020., Farma Tomašanci d.o.o.

Osim ostvarenja izuzetnog poslovnog rezultata Farma Tomašanci d.o.o. uspjela je izuzetno popraviti svoja potraživanja od kupaca. Osim što potraživanja od kupaca iznose čak 46,45% manje na 31.12.2020. godine, struktura potraživanja ima značajan napredak. U tablici 9 vidljivo je da je na 31.12.2019. godine preko 50% ukupnih potraživanja od kupaca Farma Tomašanci d.o.o. bilo starije od 30 dana dok je na 31.12.2020. godine udio takvih potraživanja iznosio tek 2,50%. Kad se uzme u obzir da je udio nedospjelih potraživanja na 31.12.2020. godine u odnosu na 31.12.2019. godinu veći za 6,74% jasno je da je došlo do izuzetnog smanjenja u strukturi potraživanja od kupaca. Potraživanja od kupaca na 31.12.2020. godine u odnosu na 31.12.2019. godine smanjila su se za 6.796.498 HRK što se povoljno odrazilo na povećanje novčanih priljeva.

Tablica 9: Struktura potraživanja od kupaca

Struktura potraživanja od kupaca	2019	2020	Vertikalna analiza 2019	Vertikalna analiza 2020
nedospjelo	6.965.329	7.434.547	47,60%	94,88%
do 30 dana	332.065	205.111	2,27%	2,62%
30 - 90 dana	4.087.969	75.722	27,94%	0,97%
preko 90 dana	3.246.771	120.256	22,19%	1,53%
Ukupno	14.632.134	7.835.636	100%	100%

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenima u Godišnjim financijskim izvještajima i izvješće neovisnog revizora 31.prosinca 2020., Farma Tomašanci d.o.o.

4.1.2. Analiza pasive

Pasiva prikazuje stanje kapitala i obveza na dan 31.12.2020. godine. U tablici su također prikazani i podaci za prethodnu godinu odnosno stanje na dan 31.12.2019. godine. Stanje aktive uvijek je i mora bit jednako stanju pasive jer aktiva prikazuje stanje imovine, a pasiva izvore iz kojih je ista financirana odnosno iz vlastitih izvora ili iz tuđih.

U sklopu tablice 10 prikazat će se pasiva Farme Tomašanci d.o.o. prema GFI-POD obrascu, detaljna objašnjenja pojedinih stavki izvodit će se sukcesivno u detaljnijim prikazima pojedinih stavaka.

Tablica 10: Pasiva Farme Tomašanci d.o.o.

Naziv pozicije	2019.	2020.
PASIVA		
A) KAPITAL I REZERVE	57.783.469	73.527.130
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	36.720.000	36.720.000
II. KAPITALNE REZERVE		
III. REZERVE IZ DOBITI	0	0
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE		
V. REZERVE FER VRIJEDNOSTI	0	0
VI. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK	15.230.849	21.063.469
1. Zadržana dobit	15.230.849	21.063.469
VII. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	5.832.620	15.743.661
1. Dobit poslovne godine	5.832.620	15.743.661
VIII. MANJINSKI (NEKONTROLIRAJUĆI) INTERES		
B) REZERVIRANJA	0	0
C) DUGOROČNE OBVEZE	11.486.876	8.985.756
6. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	11.486.876	8.985.756
D) KRATKOROČNE OBVEZE	7.865.445	8.352.141
5. Obveze za zajmove, depozite i slično	167.303	20.303
6. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	93.536	47.593
7. Obveze za predujmove	21.871	470.246
8. Obveze prema dobavljačima	6.608.939	4.689.144
10. Obveze prema zaposlenicima	586.806	604.369
11. Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	386.990	2.520.486
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEG RAZDOBLJA	14.945.610	13.558.967
F) UKUPNO – PASIVA	92.081.400	104.423.994
G) IZVANBILANČNI ZAPISI		

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenima u Godišnjim financijskim izvještajima i izvješće neovisnog revizora 31.prosinca 2020., Farma Tomašanci d.o.o.

Ukupna pasiva Farme Tomašanci d.o.o. na 31.12.2019. godine iznosila je 92.081.400 HRK dok je njen iznos na 31.12.2020. godine porastao na 104.423.994 HRK.

Vertikalna analiza pasive prikazana tablicom 11 govori koliki je udio pojedine stavke u ukupnom kapitalu i obvezama.

Tablica 11: Vertikalna analiza pasive

Naziv pozicije	2019	2020	Vertikalna analiza 2019	Vertikalna analiza 2020
PASIVA				
A) KAPITAL I REZERVE	57.783.469	73.527.130	62,75%	70,41%
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	36.720.000	36.720.000	39,88%	35,16%
II. KAPITALNE REZERVE				
III. REZERVE IZ DOBITI	0	0		
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE				
V. REZERVE FER VRIJEDNOSTI	0	0		
VI. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK	15.230.849	21.063.469	16,54%	20,17%
VII. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	5.832.620	15.743.661	6,33%	15,08%
VIII. MANJINSKI (NEKONTROLIRAJUĆI) INTERES				
B) REZERVIRANJA	0	0		
C) DUGOROČNE OBVEZE	11.486.876	8.985.756	12,47%	8,61%
D) KRATKOROČNE OBVEZE	7.865.445	8.352.141	8,54%	8,00%
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA	14.945.610	13.558.967	16,23%	12,98%
F) UKUPNO – PASIVA	92.081.400	104.423.994	100,00%	100,00%
G) IZVANBILANČNI ZAPISI				

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenima u Godišnjim financijskim izvještajima i izvješće neovisnog revizora 31.prosinca 2020., Farma Tomašanci d.o.o.

Osim toga, pasiva govori iz kojih izvora je financirana imovina, te koliko je poduzeće zaduženo. Iz tablice je vidljivo da je na 31.12.2019. godine udio kapitala i rezervi iznosio 62,75% dok se na 31.12.2020. godine popeo na 70,41%. Dugoročne obveze smanjile su se s 12,47% na 8,61%. Kratkoročne obveze također su zabilježile pad s 8,54% na 8,00%. Odgođeno plaćanje troškova i

prihoda budućega razdoblja smanjile se s 16,23% na 12,98%. Već prema prvim pokazateljima može se zaključiti da je poduzeće na 31.12.2019. godine bilo nisko zaduženo, dok se na 31.12.2020. godine ta zaduženost dodatno smanjila.

Horizontalna analiza prikazana tablicom 12 pokazuje koliko se pojedina stavka na 31.12.2020. godine povećala u odnosu na 31.12.2019. godine. Kapital i rezerve sastavljeni su od: temeljnog (upisanog) kapitala, kapitalnih rezervi, rezervi iz dobiti, revalorizacijskih rezervi, rezervi fer vrijednosti, zadržane dobiti ili prenesenog gubitka, dobiti ili gubitka poslovne godine te manjinski (nekontrolirajući) interesi.

Tablica 12: Horizontalna analiza pasive

Naziv pozicije	2019	2020	Indeks	Smanjenje/ povećanje
PASIVA				
A) KAPITAL I REZERVE	57.783.469	73.527.130	127,25%	27,25%
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	36.720.000	36.720.000	100,00%	0,00%
II. KAPITALNE REZERVE				
III. REZERVE IZ DOBITI	0	0		
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE				
V. REZERVE FER VRIJEDNOSTI	0	0		
VI. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK	15.230.849	21.063.469	138,29%	38,29%
VII. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	5.832.620	15.743.661	269,92%	169,92%
VIII. MANJINSKI (NEKONTROLIRAJUĆI) INTERES				
B) REZERVIRANJA	0	0		
C) DUGOROČNE OBVEZE	11.486.876	8.985.756	78,23%	-21,77%
D) KRATKOROČNE OBVEZE	7.865.445	8.352.141	106,19%	6,19%
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA	14.945.610	13.558.967	90,72%	-9,28%
F) UKUPNO – PASIVA	92.081.400	104.423.994	113,40%	13,40%
G) IZVANBILANČNI ZAPISI				

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenima u Godišnjim financijskim izvještajima i izvješće neovisnog revizora 31.prosinca 2020., Farma Tomašanci d.o.o.

Stanje kapitala i rezervi na 31.12.2020. godine u odnosu na 31.12.2019. godine povećalo se za 27,25%. Posljedica povećanja u prvom redu proizlazi iz povećanja zadržane dobiti za 38,29% koja je zapravo prenesena dobit prethodne godine, te za dobit poslovne godine koja se u odnosu na prethodnu povećala za 169,92%, odnosno gotovo 3 puta. Temeljni kapital na 31.12.2020. godine u odnosu na 31.12.2019. godine ostao je nepromijenjen. Dugoročne obveze smanjile su se na 31.12.2020. godine u odnosu na 31.12.2019. godine za 21,77%. Kratkoročne obveze povećale su se za 6,19%. Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućega razdoblja smanjene su za 9,28%.

4.1.2.1. Analiza kapitala

Vertikalnom analizom kapitala i rezervi prikazanom tablicom 13 dolazi se do zaključka u kojem je udjelu pojedina stavka zastupljena u kapitalu i rezervama.

Tablica 13: Vertikalna analiza kapitala i rezervi

Naziv pozicije	2019	2020	Vertikalna analiza 2019	Vertikalna analiza 2020
A) KAPITAL I REZERVE	57.783.469	73.527.130	100,00%	100,00%
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	36.720.000	36.720.000	63,55%	49,94%
II. KAPITALNE REZERVE				
III. REZERVE IZ DOBITI	0	0		
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE				
V. REZERVE FER VRIJEDNOSTI	0	0		
VI. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK	15.230.849	21.063.469	26,36%	28,65%
1. Zadržana dobit	15.230.849	21.063.469	26,36%	28,65%
VII. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	5.832.620	15.743.661	10,09%	21,41%
1. Dobit poslovne godine	5.832.620	15.743.661	10,09%	21,41%
VIII. MANJINSKI (NEKONTROLIRAJUĆI) INTERES				

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenima u Godišnjim financijskim izvještajima i izvješće neovisnog revizora 31.prosinca 2020., Farma Tomašanci d.o.o.

Udio temeljnog kapitala na 31.12.2019. godine iznosio je 63,55%, dok je njegov udio na 31.12.2020. godini smanjen na 49,94%. Zadržana dobit na 31.12.2019. godini imala je udio od 26,36%, dok se na 31.12.2020. godine povećao na 28,65%. Dobit poslovne godine je u najvećoj mjeri utjecala na rast ukupnog kapitala i rezervi te je s 10,09% narasla na 21,41%.

Horizontalnom analizom kapitala i rezervi prikazane tablicom 14 dolazi se do zaključka da su se ukupni kapital i rezerve na 31.12.2020. godini u odnosu na 31.12.2019. godine povećali za

27,25%. Glavni razlozi povećanja kapitala su povećanje zadržane dobiti premještanjem dobiti 2019. godine u zadržanu dobit. Navedeno je uzrokovalo rast od 38,29%, te povećanje dobiti poslovne godine koja se u odnosu na prethodnu povećala za 169,92% odnosno gotovo 3 puta. Temeljni (upisani) kapital ostao je nepromijenjen u odnosu na prethodnu godinu.

Tablica 14: Horizontalna analiza kapitala i rezervi

Naziv pozicije	2019	2020	Indeks	Smanjenje/ povećanje
A) KAPITAL I REZERVE	57.783.469	73.527.130	127,25%	27,25%
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	36.720.000	36.720.000	100,00%	0,00%
II. KAPITALNE REZERVE				
III. REZERVE IZ DOBITI	0	0		
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE				
V. REZERVE FER VRIJEDNOSTI	0	0		
VI. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK	15.230.849	21.063.469	138,29%	38,29%
1. Zadržana dobit	15.230.849	21.063.469	138,29%	38,29%
VII. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	5.832.620	15.743.661	269,92%	169,92%
1. Dobit poslovne godine	5.832.620	15.743.661	269,92%	169,92%
VIII. MANJINSKI (NEKONTROLIRAJUĆI) INTERES				

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenima u Godišnjim financijskim izvještajima i izvješće neovisnog revizora 31.prosinca 2020., Farma Tomašanci d.o.o.

4.1.2.2. Analiza dugoročnih obveza

Vertikalnom analizom dugoročnih obveza prikazanih tablicom 15 može se zaključiti da se dugoročne obveze Farme Tomašanci d.o.o. u potpunosti odnose na obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama u obje promatrane godine.

Tablica 15: Vertikalna analiza dugoročne obveze

Naziv pozicije	2019	2020	Vertikalna analiza 2019	Vertikalna analiza 2020
C) DUGOROČNE OBVEZE	11.486.876	8.985.756	100,00%	100,00%
6. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	11.486.876	8.985.756	100,00%	100,00%

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenima u Godišnjim financijskim izvještajima i izvješće neovisnog revizora 31.prosinca 2020., Farma Tomašanci d.o.o.

Kao što je već navedeno Farma Tomašanci d.o.o. ima dvije glavne djelatnosti, a to su proizvodnja mlijeka i proizvodnja električne energije. Navedene djelatnosti nisu bile gotovo uopće pogođene pandemijom COVID-19 te ona nije na navedene djelatnosti ostavila nikakve ili vrlo slabe posljedice koje se na poslovanju nisu praktički uopće odrazile. Shodno tome nije bilo potrebe za novim zaduživanjima.

Tablica 16: Horizontalna analiza dugoročne obveze

Naziv pozicije	2019	2020	Indeks	Smanjenje/povećanje
C) DUGOROČNE OBVEZE	11.486.876	8.985.756	78,23%	-21,77%
6. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	11.486.876	8.985.756	78,23%	-21,77%

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenima u Godišnjim financijskim izvještajima i izvješće neovisnog revizora 31.prosinca 2020., Farma Tomašanci d.o.o.

Horizontalnom analizom dugoročnih obveza prikazanih tablicom 15 može se zaključiti da su se obveze prema bankama i dugim institucijama, a samim time i ukupne dugoročne obveze smanjile na 31.12.2020. godine u odnosu na 31.12.2019. godine za 21,77%. Posljedica toga su redovna otplata kredita bez novih zaduživanja.

4.1.2.3. Analiza kratkoročnih obveza

Kratkoročne obveze Farme Tomašanci d.o.o. prikazane tablicom 17 sastoje se od: obveza za zajmove, depozite i slično, obveza prema bankama i drugim financijskim institucijama, obveza za predujmove, obveza prema dobavljačima, obveza prema zaposlenicima, obveza za poreze, doprinose i slična davanja.

Tablica 17: Vertikalna analiza kratkoročne obveze

Naziv pozicije	2019	2020	Vertikalna analiza 2019	Vertikalna analiza 2020
D) KRATKOROČNE OBVEZE	7.865.445	8.352.141	100,00%	100,00%
5. Obveze za zajmove, depozite i slično	167.303	20.303	2,13%	0,24%
6. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	93.536	47.593	1,19%	0,57%
7. Obveze za predujmove	21.871	470.246	0,28%	5,63%
8. Obveze prema dobavljačima	6.608.939	4.689.144	84,02%	56,14%
10. Obveze prema zaposlenicima	586.806	604.369	7,46%	7,24%
11. Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	386.990	2.520.486	4,92%	30,18%

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenima u Godišnjim financijskim izvještajima i izvješće neovisnog revizora 31.prosinca 2020., Farma Tomašanci d.o.o.

Vertikalnom analizom vidljivo je da su obveze za zajmove, depozite i slično na 31.12.2019. godine iznosile 2,13% ukupnih kratkoročnih obveza, dok su se 31.12.2020. godine smanjile i one imaju udio od 0,24%. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama na 31.12.2019. godine iznosile su 1,19%, dok su na 31.12.2020. godine smanjene te one iznose 0,57%. Obveze za predujmove na 31.12.2019. godine iznosile su 0,28%, dok su se na 31.12.2020. godine povećale i iznose 5,63% ukupnih kratkoročnih obveza. Najznačajnije kratkoročne obveze u obje promatrane godine su obveze prema dobavljačima te su one na 31.12.2019. godine iznosile 84,02%, dok su u 2020. godini bile zastupljene s 56,14%. Obveze prema zaposlenicima su gotovo jednake u obje promatrane godine te one iznose 7,46% na 31.12.2019. godine, te 7,24% na 31.12.2020. godine.

Obveze za poreze, doprinose i slična davanja na 31.12.2019. godine iznosile su 4,92%, dok su na 31.12.2020. godine značajno povećane zbog ostvarenja visoke dobiti te iznose 30,18% ukupnih obveza.

Tablica 18: Horizontalna analiza kratkoročne obveze

Naziv pozicije	2019	2020	Indeks	Smanjenje/ povećanje
D) KRATKOROČNE OBVEZE	7.865.445	8.352.141	106,19%	6,19%
5. Obveze za zajmove, depozite i slično	167.303	20.303	12,14%	-87,86%
6. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	93.536	47.593	50,88%	-49,12%
7. Obveze za predujmove	21.871	470.246	2150,09%	2050,09%
8. Obveze prema dobavljačima	6.608.939	4.689.144	70,95%	-29,05%
10. Obveze prema zaposlenicima	586.806	604.369	102,99%	2,99%
11. Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	386.990	2.520.486	651,31%	551,31%

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenima u Godišnjim financijskim izvještajima i izvješće neovisnog revizora 31.prosinca 2020., Farma Tomašanci d.o.o.

Horizontalna analiza kratkoročnih obveza prikazana tablicom 18 pokazuje da su kratkoročne obveze na 31.12.2020. godine u odnosu na 31.12.2019. godine porasle za 6.19%. Obveze za zajmove, depozite i slično na 31.12.2020. godine u odnosu na 31.12.2019. godine smanjile su se za 87,86%. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama također su se smanjile i to u iznosu od 49,12%. Obveze za predujmove na 31.12.2019. godine bile su izrazito niske te su zbog toga ostvarile izrazito visok rast te su se povećale gotovo 22 puta. Kod ovakvih rezultata izrazito je bitno uz horizontalnu analizu pratiti i što prikazuje vertikalna analiza koja je prikazana tablicom 16, a ona prikazuje da bez obzira na povećanje od gotovo 22 puta obveze za predujmove imaju manje od 6% udjela u ukupnim kratkoročnim obvezama na 31.12.2020. godine. Obveze prema dobavljačima na 31.12.2020. godine u odnosu na 31.12.2019. godine smanjene su za 29,05%. Obveze prema zaposlenicima porasle su za 2,99% i na kraju obveze za poreze, doprinose i slična davanja porasle su za 551,31% odnosno 6,5 puta zbog već navedene činjenice da je Farma

Tomašanci d.o.o. u 2020. godini izrazito dobro poslovala te ostvarila izrazito visoku dobit, a samim time i obvezu poreza na dobit.

4.1.3. Analiza RDG-a

Račun dobiti i gubitka ili izvještaj o dobiti ili gubitku prikazuje ostvarenu dobit odnosno gubitak za razdoblje od 01.01.2020. do 31.12.2020. godine. U tablici 19 su također prikazani i podaci za prethodnu godinu odnosno za razdoblje od 01.01.2019. do 31.12.2019. godine. U sklopu tablice 18 prikazat će se Račun dobiti i gubitka Farme Tomašanci d.o.o. prema GFI-POD obrascu, detaljna objašnjenja pojedinih stavki izvodit će se sukcesivno u detaljnijim prikazima pojedinih stavaka.

Tablica 19: Račun dobiti i gubitka

Naziv pozicije	2019	2020
I. POSLOVNI PRIHODI	95.419.062	110.259.305
1. Prihodi od prodaje s poduzetnicima unutar grupe	76.509.942	83.628.244
2. Prihodi od prodaje (izvan grupe)	540.289	2.246.160
5. Ostali poslovni prihodi (izvan grupe)	18.368.831	24.384.901
II. POSLOVNI RASHODI	87.855.816	90.645.145
1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	-205.356	269.442
2. Materijalni troškovi	59.560.270	63.811.069
<i>a) Troškovi sirovina i materijala</i>	35.727.785	36.918.340
<i>b) Troškovi prodane robe</i>	3.607.533	7.217.129
<i>c) Ostali vanjski troškovi</i>	20.224.952	19.675.600
3. Troškovi osoblja	8.155.665	8.361.245
<i>a) Neto plaće i nadnice</i>	5.352.093	5.467.441
<i>b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća</i>	1.837.892	1.868.148
<i>c) Doprinosi na plaće</i>	965.680	1.025.656
4. Amortizacija	12.535.542	9.971.004
5. Ostali troškovi	1.169.297	1.533.641
8. Ostali poslovni rashodi	6.640.398	6.698.744
III. FINANCIJSKI PRIHODI	2.247	17.929
7. Ostali prihodi s osnove kamata		89
8. Tečajne razlike i ostali financijski prihodi	2.247	17.840
IV. FINANCIJSKI RASHODI	434.275	317.486
3. Rashodi s osnove kamata i slični rashodi	395.548	211.087
4. Tečajne razlike i drugi rashodi	38.727	106.399
V. UDIO U DOBITI OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM INTERESOM		
VI. UDIO U DOBITI OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA		
VII. UDIO U GUBITKU OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM INTERESOM		
VIII. UDIO U GUBITKU OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA		
IX. UKUPNI PRIHODI	95.421.309	110.277.234
X. UKUPNI RASHODI	88.290.091	90.962.631
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	7.131.218	19.314.603
1. Dobit prije oporezivanja	7.131.218	19.314.603
XII. POREZ NA DOBIT	1.298.598	3.570.943
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	5.832.620	15.743.660
1. Dobit razdoblja	5.832.620	15.743.660

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenima u Godišnjim financijskim izvještajima i izvješće neovisnog revizora 31.prosinca 2020., Farma Tomašanci d.o.o.

Ukupna neto dobit Farme Tomašanci d.o.o. na 31.12.2019. godine iznosila je 5.832.620 HRK dok je njen iznos na 31.12.2020. godine porastao na 15.743.660 HRK.

Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka prikazuje udio pojedine kategorije unutar računa dobiti i gubitka u odnosu na ukupne prihode. Samim time ukupni prihodi imaju indeks 100%.

Tablica 20: Vertikalna analiza račun dobiti i gubitka

Naziv pozicije	2019	2020	Vertikalna analiza 2019	Vertikalna analiza 2020
I. POSLOVNI PRIHODI	95.419.062	110.259.305	100,00%	99,98%
II. POSLOVNI RASHODI	87.855.816	90.645.145	92,07%	82,20%
III. FINANCIJSKI PRIHODI	2.247	17.929	0,00%	0,02%
IV. FINANCIJSKI RASHODI	434.275	317.486	0,46%	0,29%
V. UDIO U DOBITI OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM INTERESOM				
VI. UDIO U DOBITI OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA				
VII. UDIO U GUBITKU OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM INTERESOM				
VIII. UDIO U GUBITKU OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA				
IX. UKUPNI PRIHODI	95.421.309	110.277.234	100,00%	100,00%
X. UKUPNI RASHODI	88.290.091	90.962.631	92,53%	82,49%
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	7.131.218	19.314.603	7,47%	17,51%
XII. POREZ NA DOBIT	1.298.598	3.570.943	1,36%	3,24%
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	5.832.620	15.743.660	6,11%	14,28%

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenima u Godišnjim financijskim izvještajima i izvješće neovisnog revizora 31.prosinca 2020., Farma Tomašanci d.o.o.

Vertikalnom analizom prikazanom tablicom 20 vidljivo je da poslovni prihodi 2019. godine imaju 100%-tni udio u ukupnim prihodima. Iako financijski prihodi imaju vrijednost ona je izrazito niska i ima udio od 0,00%. U 2020. godini situacija nije puno drugačija te udio poslovnih prihoda u ukupnim prihodima iznosi 99,98% dok su financijski prihodi na razini od 0,02%. Ukupni rashodi u 2019. godini iznose 92,53% ukupnih prihoda od kojih 92,07% čine poslovni rashodi te 0,46% financijski. U 2020. godini ukupni rashodi iznose 82,49% ukupnih prihoda od kojih 82,20% čine poslovni rashodi te 0,29% financijski. Dobit prije oporezivanja u 2019. godini iznosi 7,47% ukupnih prihoda, dok je u 2020. godini porastao na 17,51% ukupnih prihoda. Za porez na dobit u 2019. godini Farma Tomašanci d.o.o. morala je izdvojiti 1,36% ukupnih prihoda, dok je u 2020. morala čak 3,24%. Dobit razdoblja u 2019. godini iznosi 6,11% ukupnih prihoda, dok u 2020. godini iznosi 14,28%.

Horizontalna analiza računa dobiti ili gubitka uspoređuje se stanje u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu. Indeksi veći od 100% prikazuju povećanje pojedine kategorije dok oni manji od 100% prikazuju smanjenje u odnosu na prethodnu godinu.

Tablica 21: Horizontalna analiza račun dobiti i gubitka

Naziv pozicije	2019	2020	Indeks	Smanjenje/ povećanje
I. POSLOVNI PRIHODI	95.419.062	110.259.305	115,55%	15,55%
II. POSLOVNI RASHODI	87.855.816	90.645.145	103,17%	3,17%
III. FINANCIJSKI PRIHODI	2.247	17.929	797,91%	697,91%
IV. FINANCIJSKI RASHODI	434.275	317.486	73,11%	-26,89%
V. UDIO U DOBITI OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM INTERESOM				
VI. UDIO U DOBITI OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA				
VII. UDIO U GUBITKU OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM INTERESOM				
VIII. UDIO U GUBITKU OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA				
IX. UKUPNI PRIHODI	95.421.309	110.277.234	115,57%	15,57%
X. UKUPNI RASHODI	88.290.091	90.962.631	103,03%	3,03%
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	7.131.218	19.314.603	270,85%	170,85%
XII. POREZ NA DOBIT	1.298.598	3.570.943	274,98%	174,98%
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	5.832.620	15743.660	269,92%	169,92%

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenima u Godišnjim financijskim izvještajima i izvješće neovisnog revizora 31.prosinca 2020., Farma Tomašanci d.o.o.

Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka prikazana u tablici 21 pokazuje da su ukupni prihodi u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu porasli za 15,57%, dok su ukupni rashodi porasli samo za 3,03%. Najzaslužniji za izrazito visok rast ukupnih prihoda su poslovni prihodi koji su zabilježili rast od 15,55%. Financijski prihodi su zanemarivo niski unutar ukupnih prihoda u obje promatrane godine (0,00% u 2019. godini te 0,02% u 2020. godini) pa se s toga aspekta njihov rast od 697,91% ili rast od 8 puta ne može se smatrati značajnim. Poslovni rashodi porasli su u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu za 3,17%, dok su se financijski rashodi smanjili za 26,89%. Dobit ili gubitak prije oporezivanja, porez na dobit, te dobit ili gubitak razdoblja imaju prosječno jednak

rast u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu zbog svoje povezanosti te su oni prosječno porasli za 170% odnosno 2,7 puta.

4.2. Ekonomsko financijska analiza ulaganja u novi projekt

Kroz ovaj rad izradit će se ekonomsko financijska analiza ulaganja u izgradnju staje za tovnu junad s pratećim sadržajem. Analiza će sadržavati sve bitne dijelove, od izgradnje staja, njihovog opremanja, nabavke opreme, detaljne analize proizvodnje, prodaje, ishrane itd.

U dosadašnjem dijelu rada analiziralo se dosadašnje poslovanje Farme Tomašanci d.o.o. i moglo se zaključiti da je Farma Tomašanci d.o.o. jedno uspješno poduzeće koje ostvaruje izuzetno dobre rezultate duži niz godina. Izuzetno je slabo zadužena i spremna je za na novi investicijski ciklus. Usprkos tomu, mora se napraviti detaljna analiza kako bi se utvrdilo je li ona spremna na ovaj veliki projekt. Mnoga poduzeća odluče se na velike investicijske projekte, bez da su dovoljno istražila tržište te na njega izlaze nespreni, zbog toga često dovode u pitanje svoje dosadašnje zdravo poslovanje i likvidnost poduzeća.

4.2.1. Ulaganje u dugotrajnu imovinu

Ulaganja u dugotrajnu imovinu prikazana tablicom 22. Dugotrajna imovina u ovom projektu sastoji se od građenja (izgradnje građevinskog objekta) te opremanja istog uz nabavku dodatne mehanizacije.

Tablica 22: Plan ulaganja

Plan ulaganja	2021 (u HRK)	Udio u %
1. Građenje	7.429.754	57,27%
Izgradnja staje	4.712.533	36,32%
Manipulativne površine	2.717.221	20,94%
2. Oprema	5.543.609	42,73%
Ventilatori za staje	227.168	1,75%
Mikser prikolica	269.290	2,08%
Traktor	335.250	2,58%
Prikolica za bacanje slame	244.500	1,88%
Prikolica za prijevoz slame	491.007	3,78%
Teleskopski utovarivači	1.315.512	10,14%
Brod sa cijevima i prepumpna stanica	2.660.882	20,51%
Ukupan iznos ulaganja	12.973.363	100,00%

Izvor: izrada autora.

Ukupna investicija planirana je na iznos od 12.973.363 HRK. Građevinski radovi planirani su na 7.429.754 HRK ili 57,27% ukupne investicije. Od građevinskih radova planira se izgradnja staje u iznosu od 4.712.533 HRK ili 36,32% ukupne investicije te izgradnja manipulativnih površina u iznosu od 2.717.221 HRK ili 20,94%. Kod manipulativnih površina planira se izgraditi dio koji strojevima koristiti kako bi svoje radnje mogli obavljati što brže i točnije. Osim navedenog planira se izgraditi dio za manipulaciju stajskim gnojem. Pravilno zbrinjavanje stajskog gnoja izrazito je bitno za prirodu i okoliš. Osim toga ulaskom Hrvatske u Europsku uniju 01.07.2013. godine Hrvatska je postala obveznica primjene Nitratne direktive. Europska unija odobrila je Hrvatskoj odgodu za prilagodbu od 4 godine te se ona počela primjenjivati od 01.07.2017. godine. Nitratna direktiva strogo nalaže na koji način se mora raspolagati i zbrinjavati stajskim gnojem kako ne bi došlo do onečišćenja tla, voda i okoliša. Samim time preko 40% ovog investicijskog projekta upravo će se uložiti u pravilno rukovođenje i zbrinjavanje stajskog gnoja. Iako Farma Tomašanci d.o.o. raspolaže postrojenjem, opremom i ostalom mehanizacijom ovom investicijom obnoviti svoju mehanizaciju kako bi se poboljšali procesi proizvodnje te zamijenila dotrajala mehanizacija. Iz tog razloga će se od opreme nabaviti ventilatori za staje u iznosu od 227.168 HRK ili 1,75%, mikser prikolica koja će se koristiti prilikom ishrane u iznosu od 269.290 HRK ili 2,08%. Traktor koji će imati više namjena u iznosu od 335.250 HRK ili 2,58%, prikolica za bacanje slame koja će

se također koristiti prilikom ishrane u iznosu od 244.580 HRK ili 1,88%, prikolica za prijevoz slame u iznosu od 491.007 HRK ili 3,78%, teleskopski utovarivači koji će se koristiti u više namjena, najznačajnije će im biti ishrana i zbrinjavanje stajskog gnoja u iznosu od 1.315.512 HRK ili 10,14%. Na kraju nabavit će se brod sa cijevima i prepumpnim stanicama u iznosu od 2.660.882 HRK ili 20,51%. Brod će se koristiti kako bi stajski gnoj bio pravilno razdvojen na tekući i kruti dio kako bi njegovo zbrinjavanje bilo što pravilnije.

4.2.2. Ulaganje u kratkotrajnu imovinu

Farma Tomašanci d.o.o. veći dio hrane za životinje nabavlja od svog dugogodišnjeg partnera. Hrane se nabavlja prema točnom planu ishrane za kratko razdoblje, zbog čega ona nema potrebu povećati svoju kratkotrajnu imovinu, odnosno zalihe, već će se povećati obrtaj kratkotrajne imovine koji će biti vidljiv kroz povećanje u bruto bilanci, ali ne i u konačnoj bilanci odnosno bilanci na dan 31.12.2021. godine i svim narednim. Osim boljeg korištenja hrane za životinje na ovaj način se smanjuju i troškovi skladištenja iste. Nabavka tovne junadi u 2021. godini kao i u svakoj sljedećoj priznavat će se kao trošak u vrijeme nastanka događaja te zbog toga neće doći do povećanja zaliha ni u tom pogledu. Troškovi će se priznavati u vrijeme nabavke i potrošnje, a prihodi u vrijeme prodaje. Ova činjenica je izrazito bitna zbog toga što je tova junad u tovu 14 mjeseci što znači da će se dogoditi godina u kojoj neće biti prodaje. Zbog navedenog dogodit će se razdoblja u kojima će troškovi biti izrazito visoki, a prihodi niski jer junad neće izaći iz tova.

4.2.3. Struktura ukupnih ulaganja

Struktura ukupnih ulaganja prikazana je tablicom 23 koja prikazuje da će se u projekt ući s 26.000.000 HRK vlastitih sredstava, 12.973.363 HRK ili 49,90% koristit će se za ulaganje u realnu dugotrajnu imovinu, dok će 13.026.637 HRK ili 50,10% ostati na raspolaganju u vidu obrtnih sredstava.

Tablica 23: Struktura ukupnih ulaganja

Struktura ulaganja	Plan ulaganja (u HRK)	Udio u %
1. Vlastita sredstva	26.000.000	100,00%
Vlastita sredstva	26.000.000	100,00%
2. Raspored sredstva	26.000.000	100,00%
Ulaganje u dugotrajnu imovinu	12.973.363	49,90%
Obrtna sredstva	13.026.637	50,10%
Iskorištenost sredstava	0	

Izvor: izrada autora.

4.2.4. Ukupni prihodi

Plan prodaje ukalkuliran je na sljedeći način: točna junad u tovu provodi 14 mjeseci. Plan ulaska u tov je nakon završetka izgradnje koja je kalkulirana na srpanj 2021. godine. Nakon svih provjera junad bi se puštala u tov u kolovozu 2021. godine. Samim time, izlazak tovne junadi, odnosno njihova prodaja kalkulirana je u listopadu 2022. godine. Nakon izlaska nova točna junad ulazi u tov sljedećeg dana, te izlazi 14 mjeseci kasnije. Kad se sve navedeno uzme u obzir dobije se promet junadi prikazan tablicom 24.

Tablica 24: Promet junadi

Promet junadi	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Ukupno
Kupovina junadi	3.300	3.300	3.300	0	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	29.700
Prodaja junadi	0	3.272	3.272	0	3.272	3.272	3.272	3.272	3.272	3.272	26.176
Uginuće	10	24	24	24	24	24	24	24	24	24	226

Izvor: izrada autora.

U 2021. godini planira se ulazak 3300 komada, prodaje nema zbog činjenice da su u tovu 14 mjeseci, ali tijekom 2021 planiraju se 10 uginuća. Uginuća su kalkulirana u iznosu od 0,73% godišnje. U 2022. godini dolazi prva prodaja junadi, nakon koje se odmah javlja novi ulazak

odnosno kupovina junadi. Proces se ponavlja iz godine u godinu, jedina iznimka je 2024. godina kada nema ni ulaska ni kupovine ni prodaje tovne junadi jer u 2023. godini prodaja i kupovina događaju se u prosincu, samim time prodaja te tovne junadi spremna je u veljači 2025. godine.

Na temelju podataka o prometu tovne junadi dolazi se do sljedeće strukture proizvodnje prikazane tablicom 25.

Tablica 25: Struktura i dinamika proizvodnje

Struktura i dinamika proizvodnje										
Tovna junad	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
kg u 000	1.980	1.980	1.980	0	1.980	1.980	1.980	1.980	1.980	1.980

Izvor: izrada autora.

Struktura i dinamika proizvodnje prikazuje koliko se kg tovne junadi u kojoj godini planira proizvesti, pa tako vidi se da se u svakoj godini osim 2024. planira proizvesti 1.980.000 kg tovne junadi. Količine se računaju na temelju ulaska tovne junadi bez obzira na period hranidbe. Tovna junad planira se isporučiti s prosječnom kilažom od 600 kg/kom.

Prodaja je ukalkulirana prema planu izlaska tovne junadi, što je vidljivo u tablici 26.

Tablica 26: Plan prodaje

Plan prodaje										
Tovna junad	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
kg u 000	0	1.963	1.963	0	1.963	1.963	1.963	1.963	1.963	1.963

Izvor: izrada autora.

Nema planiranih izlazaka što je vidljivo u tablici 26 u 2021. i 2024. godini zbog činjenice da će u 2021. godini tova junad biti u tovu tek 5 mjeseci, a u 2023. godini ulaze u tov tek u prosincu te njihov turnus završava u veljači 2025. godine. Za sve ostale godine planira se prodati 1.963.000 kg.

Plan prodaje razlikuje se od strukture i dinamike proizvodnje u dvije bitne stvari:

1. Vremenski period – struktura i dinamika proizvodnje uzima u obzir ulazni period, dok plan prodaje izlazni.
2. Kilaža tovne junadi – struktura i dinamika proizvodnje uzima u obzir ulazne količine dok plan prodaje ukalkulira uginuća u iznosu od 0,73%.

Prodajne cijene vidljive u tablici 27 u narednih 10 godina kalkulirane su u iznosu od 14,50 HRK.

Tablica 27: Prodajne cijene

Prodajne cijene										
Tovna junad	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
kn/kg	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50

Izvor: izrada autora.

Navedena cijena je trenutna tržišna cijena. Mnogi analitičari tvrde da su trenutne cijene na dosta niskoj razini te se očekuje da će se prosječna cijena u narednom periodu vratiti na nekadašnju razinu od 17 HRK. Pošto nije jasno hoće li se i u kojem periodu navedeno ostvariti najbolje je koristiti trenutnu tržišnu cijenu.

Ostali prihodi prikazani u tablici 28 ukalkulirani su u dvije glavne kategorije:

1. Poticaji i
2. Naknada osiguranja.

Ostali prihodi prikazani tablicom 28 sastoje se od prihoda od poticaja i naknada osiguranja.

Tablica 28: Ostali prihodi 2021. – 2030.

Ostali prihodi					
Poticaji	2021	2022	2023	2024	2025
Osiguranje životinja, mjera 17	270.631	643.665	643.532	643.855	644.168
PVP za tov junadi	0	2.454.000	2.454.000	0	2.454.000
Dobrobit životinja - M14	387.689	930.453	930.453	930.453	930.453
	658.320	4.028.118	4.027.985	1.574.307	4.028.620
Naknada osiguranja	18.000	43.200	43.200	43.200	43.200
	18.000	43.200	43.200	43.200	43.200

Ostali prihodi					
Poticaji	2026	2027	2028	2029	2030
Osiguranje životinja, mjera 17	644.065	643.931	643.797	643.665	643.532
PVP za tov junadi	2.454.000	2.454.000	2.454.000	2.454.000	2.454.000
Dobrobit životinja - M14	930.453	930.453	930.453	930.453	930.453
	4.028.517	4.028.384	4.028.249	4.028.118	4.027.985
Naknada osiguranja	43.200	43.200	43.200	43.200	43.200
	43.200	43.200	43.200	43.200	43.200

Izvor: izrada autora.

Kategorije poticaja su: osiguranje životinja, mjera 17, PVP (proizvodno vezana potpora) za tov junadi te dobrobit životinja – M14. Intenzitet za mjeru 17 osiguranje životinja je 70% vrijednosti prihvatljive premije tako da kroz ovu mjeru stvarni trošak police osiguranja iznosi samo 30%. PVP za tov junadi jedna je od izravnih potpora koja za svaku izlučenu tovnu junad daje 750 HRK. Zbog navedenog mjera se dodjeljuje samo u razdobljima izlaska junadi iz tova. Dobrobit životinja – M14 uvjetovana je za područje poboljšanje hranidbe i poboljšanih uvjeta smještaja tovne junadi. Dodjeljuje se u iznosu od 62,35 EUR/UG po godini. Naknada osiguranja prima se u iznosu od 1.800 HRK po uginuću.

Struktura ukupnih prihoda prikazana je tablicom 29 za razdoblje od 2021. – 2030.

Tablica 29: Ukupni prihodi 2021. – 2030.

Ukupni prihodi	2021	2022	2023	2024	2025
Prihod od prodaje	0	28.466.400	28.466.400	0	28.466.400
Tovna junad	0	28.466.400	28.466.400	0	28.466.400
Ostali poslovni prihodi	676.320	4.071.318	4.071.185	1.617.507	4.071.820
Poticaji	658.320	4.028.118	4.027.985	1.574.307	4.028.620
Ostali prihodi	18.000	43.200	43.200	43.200	43.200
Ukupni prihodi	676.320	32.537.718	32.537.585	1.617.507	32.538.220

Ukupni prihodi	2026	2027	2028	2029	2030
Prihod od prodaje	28.466.400	28.466.400	28.466.400	28.466.400	28.466.400
Tovna junad	28.466.400	28.466.400	28.466.400	28.466.400	28.466.400
Ostali poslovni prihodi	4.071.717	4.071.584	4.071.449	4.071.318	4.071.185
Poticaji	4.028.517	4.028.384	4.028.249	4.028.118	4.027.985
Ostali prihodi	43.200	43.200	43.200	43.200	43.200
Ukupni prihodi	32.538.117	32.537.984	32.537.849	32.537.718	32.537.585

Izvor: izrada autora.

U 2021. i 2024. godini nema prihoda od prodaje tovne junadi te su te dvije godine isključivo na ostalim poslovnim приходima. Pošto je 2021. investicijska godina, ovo je logičan scenarij. Ostali poslovni prihodi u 2021. godini temeljit će se na razmjernom dijelu poticaja u iznosu od 658.320 HRK te ostalim приходima u iznosu od 18.000 HRK. Ukupni prihodi iznosit će 676.320 HRK. U 2021. godini bit će sličan scenarij samo što su oni 2024. oni su nešto viši pa tako ukupno iznose 1.617.507 HRK. U svim ostalim promatranim godinama prihod od prodaje tovne junadi iznosi 28.466.400 HRK, dok su ostali prihodi na prosječnoj razini 4.071.000 HRK. Ukupni prihodi za navedena razdoblja prosječno iznose oko 32.538.000 HRK.

4.2.5. Ukupni rashodi

Ukupni rashodi sastoje se od materijalnih i nematerijalnih troškova, amortizacije te troška osoblja. Plan rashoda detaljno je razrađen za cijelo razdoblje projekta.

4.2.5.1. Materijalni i nematerijalni troškovi

Sirovine i materijal prikazani u tablici 30 sastavljeni su od 5 stavki: Tovna junad, smjesa GJ, silaža, kukuruzni šrot, slama.

Tablica 30: Sirovine i materijal 2021. – 2030.

Sirovine i materijal	KG /HD	CIJENA /KG	2021	2022	2023	2024	2025
Tovna junad		2.000 ¹	6.600.000	6.600.000	6.600.000	0	6.600.000
Smjesa GJ	3,00	1,46	2.207.441	5.250.140	5.249.053	5.266.074	5.254.239
Silaža	13,00	0,24	1.572.424	3.739.825	3.739.052	3.751.176	3.742.746
Kukuruzni šrot	3,00	0,71	1.073.482	2.553.150	2.552.622	2.560.899	2.555.144
Slama	3,00	0,24	362.867	863.037	862.858	865.656	863.711
			11.816.214	19.006.152	19.003.585	12.443.805	19.015.839

Sirovine i materijal	KG /HD	CIJENA /KG	2026	2027	2028	2029	2030
Tovna junad		2.000	6.600.000	6.600.000	6.600.000	6.600.000	6.600.000
Smjesa GJ	3,00	1,46	5.253.398	5.252.312	5.265.601	5.250.140	5.249.053
Silaža	13,00	0,24	3.742.147	3.741.373	3.750.839	3.739.825	3.739.052
Kukuruzni šrot	3,00	0,71	2.554.735	2.554.207	2.560.669	2.553.150	2.552.622
Slama	3,00	0,24	863.572	863.394	865.578	863.037	862.858
			19.013.852	19.011.285	19.042.687	19.006.152	19.003.585

Izvor: izrada autora.

Tovna junad nabavlja se u godinama kad junad ulazi u tov, a to su sve godine osim 2024. po cijeni od 2.000 HRK komad. Ukupni trošak iznosi 6.600.000 HRK godišnje. Smjesa GJ daje se tovnj

¹ Navedena cijena odnosi se po komadu tovnje junadi a ne po kilogramu.

junadi u količini od 3 kg po danu i nabavlja se po cijeni od 1,46 HRK/KG. Prosječni trošak po godini iznosi oko 5.255.000 HRK osim u prvoj godini kad je on 2.207.441 HRK jer je junad u tovu samo 5 mjeseci. Kukuruzna silaža daje se u najvećim količinama od 13 kg po danu s cijenom od 0,24 HRK/KG. Trošak silaže iznosi prosječno 3.745.000 HRK godišnje osim u 2021. godini kada on iznosi 1.572.424 HRK. Kukuruzni šrot daje se po 3 kg po danu, a cijena mu je 0,71 HRK/KG. Trošak na godišnjoj razini prosječno iznosi 2.555.000 HRK osim u 2021. godini kada on iznosi 1.073.482 HRK. Slama se koristi kod ishrane manji dio i kod polaganja na pod veći dio, ukupna potrošnja po danu je 3 kg, a nabavna cijena joj je 0,24 HRK. Trošak slame na godišnjoj razini prosječno iznosi 863.000 HRK osim u 2021. godini kada on iznosi 362.867 HRK. Ukupni troškovi sirovina i materijala u 2021. godini iznose 11.816.214 HRK, u 2024. godini iznose 12.443.805 HRK jer nema troška nabavke tovnih junadi, dok u ostalim godinama prosječno iznose 19.015.000 HRK.

Ostali materijalni troškovi prikazani tablici 31, sačinjeni su od veterinarskih usluga.

Tablica 31: Ostali materijalni troškovi 2021. - 2030.

Ostali materijalni troškovi	HRK/HD	2021	2022	2023	2024	2025
Veterinarske usluge	0,12	60.478	143.839	143.810	144.276	143.952

Ostali materijalni troškovi	HRK/HD	2026	2027	2028	2029	2030
Veterinarske usluge	0,12	143,929	143.899	144.263	143.839	143.810

Izvor: izrada autora.

Veterinarske usluge procjenjuju se na 0,12 HRK po hranidbenom danu. U 2021. godini trošak veterinarskih usluga procjenjuje se na 60.478 HRK, dok se u ostalim godinama prosječno procjenjuje na 144.000 HRK.

Nematerijalni troškovi prikazani tablicom 32 sastoje se od usluga kontrola, premija osiguranja i električne energije.

Tablica 32: Nematerijalni troškovi 2021. - 2030.

Nematerijalni troškovi	HRK/HD	2021	2022	2023	2024	2025
Usluge kontrola	0,04	20.159	47.946	47.937	48.092	47.984
Premija osiguranja		386.616	919.522	919.331	919.792	920.240
Električna energija		40.150	96.360	96.360	96.360	96.360
		503.136	1.063.828	1.063.628	1.064.244	1.064.583

Nematerijalni troškovi	HRK/HD	2026	2027	2028	2029	2030
Usluge kontrola	0,04	47.976	47.966	48.088	47.946	47.937
Premija osiguranja		920.092	919.902	919.710	919.522	919.331
Električna energija		96.360	96.360	96.360	96.360	96.360
		1.064.429	1.064.228	1.064.157	1.063.828	1.063.628

Izvor: izrada autora.

Usluge kontrola procjenjuju se na 0,04 HRK po hranidbenom danu te one iznose 20.159 HRK u 2021. godini, u svim ostalim godinama prosječno iznose 48.000 HRK. Premija osiguranja iznosi 280 HRK po junadi godišnje te ona iznosi 386.616 HRK u 2021. godini dok u svim ostalima prosječno iznosi 920.000 HRK. Trošak električne energije procjenjuje se na 0,55 HRK po kW, a godišnja potrošnja procjenjuje se na 73.000 kW u 2021. godini te 175.200 kW u ostalim godinama što čini trošak na godišnjoj razini od 40.150 HRK u 2021. godini te 96.360 HRK u svim ostalim.

Ostali troškovi prikazani tablicom 33 procijenjeni su na 10.000 HRK u 2021. godini te 24.000 HRK u svim ostalim razdobljima.

Tablica 33: Ostali troškovi 2021. - 2030.

Ostali troškovi	2021	2022	2023	2024	2025
Ostali troškovi	10.000	24.000	24.000	24.000	24.000

Ostali troškovi	2026	2027	2028	2029	2030
Ostali troškovi	24.000	24.000	24.000	24.000	24.000

Izvor: izrada autora.

Materijalni i nematerijalni troškova prikazanih tablicom 34 sastoje se od sirovina i materijala, ostalih materijalnih troškova, nematerijalnih troškova te ostalih troškova.

Tablica 34: Materijalni i nematerijalni troškovi 2021. - 2030.

Materijalni i nematerijalni troškovi					
Stavka	2021	2022	2023	2024	2025
Sirovine i materijal	11.816.214	19.006.152	19.003.585	12.443.805	19.015.839
Ostali materijalni troškovi	60.478	143.839	143.810	144.276	143.952
Nematerijalni troškovi	446.926	1.063.828	1.063.628	1.064.244	1.064.583
Ostali troškovi	10.000	24.000	24.000	24.000	24.000
Ukupno	12.333.617	20.237.819	20.235.022	13.676.325	20.248.375

Materijalni i nematerijalni troškovi					
Stavka	2026	2027	2028	2029	2030
Sirovine i materijal	19.013.852	19.011.285	19.042.687	19.006.152	19.003.585
Ostali materijalni troškovi	143.929	143.899	144.263	143.839	143.810
Nematerijalni troškovi	1.064.429	1.064.228	1.064.157	1.063.828	1.063.628
Ostali troškovi	24.000	24.000	24.000	24.000	24.000
Ukupno	20.246.209	20.243.413	20.275.108	20.237.819	20.235.022

Izvor: izrada autora.

Kod materijalnih i nematerijalnih troškova najzastupljeniji su troškovi sirovina i materijala. Čak 95,80% ukupnih materijalnih i nematerijalnih troškova u 2021. godini zauzimaju troškovi sirovina i materijala. U svim ostalim periodima udio sirovina i materijala u ukupnim troškovima iznosi 93,91% osim u 2024. godini kad su oni nešto niži jer nema nabavke junadi te oni iznose 90,99%.

4.2.5.2. Amortizacija

Amortizacija je postupno trošenje imovine tijekom njezinog vijeka upotrebe. Amortizacija prikazana tablicom 35 će se u ovom investicijskom projektu planirati po redovnim stopama od 5% za građevine i 10% za opremu.

Tablica 35: Amortizacija 2021. - 2030.

Amortizacija	2021	2022	2023	2024	2025	2026
1. Građenje	123.829	371.488	371.488	371.488	371.488	371.488
Izgradnja staje	78.542	235.627	235.627	235.627	235.627	235.627
Manipulativne površine	45.287	135.861	135.861	135.861	135.861	135.861
2. Oprema	184.787	554.361	554.361	554.361	554.361	554.361
Ventilatori za staje	7.572	22.717	22.717	22.717	22.717	22.717
Mikser prikolica	8.976	26.929	26.929	26.929	26.929	26.929
Traktor	1.175	33.525	33.525	33.525	33.525	33.525
Prikolica za bacanje slame	8.150	24.450	24.450	24.450	24.450	24.450
Prikolica za prijevoz slame	16.367	49.101	49.101	49.101	49.101	49.101
Teleskopski utovarivači	43.850	131.551	131.551	131.551	131.551	131.551
Brod sa cijevima i prepumpna stanica	88.696	266.088	266.088	266.088	266.088	266.088
Ukupno	308.616	925.849	925.849	925.849	925.849	925.849

Amortizacija	2027	2028	2029	2030	Ostatak vrijednosti
1. Građenje	371.488	371.488	371.488	371.488	3.962.535
Izgradnja staje	235.627	235.627	235.627	235.627	2.513.351
Manipulativne površine	135.861	135.861	135.861	135.861	1.449.184
2. Oprema	554.361	554.361	554.361	554.361	369.574
Ventilatori za staje	22.717	22.717	22.717	22.717	15.145
Mikser prikolica	26.929	26.929	26.929	26.929	17.953
Traktor	33.525	33.525	33.525	33.525	22.350
Prikolica za bacanje slame	24.450	24.450	24.450	24.450	16.300
Prikolica za prijevoz slame	49.101	49.101	49.101	49.101	32.734
Teleskopski utovarivači	131.551	131.551	131.551	131.551	87.701
Brod sa cijevima i prepumpna stanica	266.088	266.088	266.088	266.088	177.392
Ukupno	925.849	925.849	925.849	925.849	4.332.109

Izvor: izrada autora.

Investicijski projekt planira se završiti do kolovoza 2021. godine kad će se dogoditi i prvi ulaz junadi u tov. Shodno tome, imovina će se staviti u upotrebu, a samim time započet će se i amortizirati od rujna 2021. godine. Tablicom 34 prikazano je da će se u 2021. godini građevine amortizirati u iznosu od 123.829 HRK dok će u svim ostalim njihova amortizacija iznositi 371,488 HRK, nakon 2030. godine ostatak neamortizirane vrijednosti iznositi će 3.962.535 HRK. Oprema u 2021. godini amortizirat će se u iznosu od 184.787 HRK, dok će u svim ostalim godinama iznositi 545.361 HRK, nakon 2030. godine ostatak neamortizirane vrijednosti iznositi će 369.574 HRK. Ukupna amortizacija u 2021. godini iznositi će 308.616 HRK, dok će u svim ostalim godinama iznositi 925.849 HRK. Neamortizirani dio na kraju 2030. godine iznositi će 4.332.109 HRK.

4.2.5.3. Troškovi osoblja

Investicijskim projektom planira se otvoriti 12 novih radnih mjesta na puno radno vrijeme, cijelu godinu, a struktura je prikazana tablicom 36. Planira se zaposliti 1 djelatnik sa VSS i 11 sa SSS.

Tablica 36: Trošak osoblja 2021. - 2030.

Zaposlenici i trošak rada					
Trošak rada	2021	2022	2023	2024	2025
Prosječna mjesečna bruto plaća	8.464	8.464	8.464	8.464	8.464
Broj zaposlenih	12	12	12	12	12
Broj radnih mjeseci	5	12	12	12	12
Ukupno	507.844	1.218.824	1.218.824	1.218.824	1.218.824

Zaposlenici i trošak rada					
Trošak rada	2026	2027	2028	2029	2030
Prosječna mjesečna bruto plaća	8.464	8.464	8.464	8.464	8.464
Broj zaposlenih	12	12	12	12	12
Broj radnih mjeseci	12	12	12	12	12
Ukupno	1.218.824	1.218.824	1.218.824	1.218.824	1.218.824

Izvor: izrada autora.

Prosječna bruto plaća iznosila bi 8.464 HRK. Djelatnici se planiraju zaposliti od kolovoza 2021. kada je planirano stavljanje junadi u tov jer prije toga nema niti potrebe. Osim navedene godine kada se planira 5 radnih mjeseci, u svim ostalim godinama svih 12 radnika radit će 12 mjeseci. Trošak rada u 2021. godini iznosit će 507.844 HRK, dok će u svim ostalim on iznositi 1.218.824 HRK.

4.2.6. Račun dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka prikazan je tablicom 37.

Tablica 37: Račun dobiti i gubitka 2021. - 2030.

RAČUN DOBITI I GUBITKA	2021	2022	2023	2024	2025
Ukupni prihodi	676.320	32.537.718	32.537.585	1.617.507	32.538.220
Prihod od prodaje	0	28.466.400	28.466.400	0	28.466.400
Ostali poslovni prihodi	676.320	4.071.318	4.071.185	1.617.507	4.071.820
Ukupni rashodi	13.150.077	22.382.492	22.379.696	15.820.998	22.393.048
Poslovni rashodi	13.150.077	22.382.492	22.379.696	15.820.998	22.393.048
Operativni troškovi	12.333.617	20.237.819	20.235.022	13.676.325	20.248.375
Troškovi osoblja	507.844	1.218.824	1.218.824	1.218.824	1.218.824
Amortizacija	308.616	925.849	925.849	925.849	925.849
Dobit/gubitak prije oporezivanja	-12.473.757	10.155.225	10.157.889	-14.203.491	10.145.173
Porez na dobit	0	1.827.941	1.828.420	0	1.826.131
Dobit nakon oporezivanja	-12.473.757	8.327.285	8.329.469	-14.203.491	8.319.042

RAČUN DOBITI I GUBITKA	2026	2027	2028	2029	2030
Ukupni prihodi	32.538.117	32.537.984	32.537.849	32.537.718	32.537.585
Prihod od prodaje	28.466.400	28.466.400	28.466.400	28.466.400	28.466.400
Ostali poslovni prihodi	4.071.717	4.071.584	4.071.449	4.071.318	4.071.185
Ukupni rashodi	22.390.882	22.388.086	22.419.781	22.382.492	22.379.696
Poslovni rashodi	22.390.882	22.388.086	22.419.781	22.382.492	22.379.696
Operativni troškovi	20.246.209	20.243.413	20.275.108	20.237.819	20.235.022
Troškovi osoblja	1.218.824	1.218.824	1.218.824	1.218.824	1.218.824
Amortizacija	925.849	925.849	925.849	925.849	925.849
Dobit/gubitak prije oporezivanja	10.147.235	10.149.898	10.118.069	10.155.225	10.157.889
Porez na dobit	1.826.502	1.826.982	1.821.252	1.827.941	1.828.420
Dobit/gubitak nakon oporezivanja	8.320.733	8.322.917	8.296.816	8.327.285	8.329.469

Izvor: izrada autora.

Ukupni prihodi u 2021. godini iznosit će 676.320 HRK, dok će ukupni rashodi iznositi 13.150.077 HRK. U prvoj godini poslovanja očekuje se ostvarenje gubitka u iznosu od 12.473.757 HRK. U 2022. godini očekuje se prvi izlazak junadi iz tova, sukladno tome ukupni prihodi planiraju se na iznos od 32.537.718 HRK dok će u istom razdoblju ukupni rashodi iznositi 22.382.492 HRK. Dobit poslovne godine planirana je na 10.155.225 HRK što će nakon plaćanja poreza na dobit iznositi 8,327,285 HRK. Farma Tomašanci d.o.o. ostvarit će slične rezultate i u svim ostalim promatranim godinama osim u 2024. godini kada će ostvariti ukupne prihode u iznosu od 1.617.507 HRK, dok će ukupni rashodi u tom periodu iznositi 15.820.998 HRK. Navedene poslovne godine ostvarit će gubitak u iznosu od 14.203.491 HRK. Posljedica toga je što u navedenoj godini junad neće izaći iz tova.

4.2.7. Financijski tijek

Financijski tijek prikazan tablicom 38 u prvom redu ocjenjuje likvidnost projekta. Neki projekti mogu biti profitabilni u budućem razdoblju, ali ako neće uspjeti izdržati probleme s početnom likvidnošću neće izdržati do tog budućeg razdoblja. Zbog toga je financijski tijek izrazito bitan pokazatelj svakog investicijskog projekta. Njegov kumulativ ne smije ni u jednom razdoblju postati negativan jer bi to značilo da će poduzeće postati nelikvidno i da neće dočekati sljedeće razdoblje.

Tablica 38: Financijski tijek 2021. - 2030.

Financijski tijek	2021	2022	2023	2024	2025
Ukupni primici	26.676.320	32.537.718	32.537.585	1.617.507	32.538.220
Ukupni prihodi	676.320	32.537.718	32.537.585	1.617.507	32.538.220
Izvori financiranja	26.000.000				
Vlastiti izvori	26.000.000				
Ostatak vrijednosti dugotrajne imovine					
Ukupni izdaci	25.814.824	23.284.584	23.282.267	14.895.150	23.293.330
Ulaganja u dugotrajnu imovinu	12.973.363				
Operativni troškovi	12.333.617	20.237.819	20.235.022	13.676.325	20.248.375
Troškovi zaposlenih	507.844	1.218.824	1.218.824	1.218.824	1.218.824
Porez na dobit	0	1.827.941	1.828.420	0	1.826.131
Neto primici	861.496	9.253.134	9.255.318	-13.277.643	9.244.890
KUMULATIV	861.496	10.114.629	19.369.947	6.092.305	15.337.195

Financijski tijek	2026	2027	2028	2029	2030
Ukupni primici	32.538.117	32.537.984	32.537.849	32.537.718	36,869.694
Ukupni prihodi	32.538.117	32.537.984	32.537.849	32.537.718	32,537.585
Izvori financiranja					
Vlastiti izvori					
Ostatak vrijednosti dugotrajne imovine					4.332.109
Ukupni izdaci	23.291.536	23.289.219	23.315.185	23.284.584	23.282.267
Ulaganja u dugotrajnu imovinu					
Operativni troškovi	20.246.209	20.243.413	20.275.108	20.237.819	20.235.022
Troškovi zaposlenih	1.218.824	1.218.824	1.218.824	1.218.824	1.218.824
Porez na dobit	1.826.502	1.826.982	1.821.252	1.827.941	1.828.420
Neto primici	9.246.581	9.248.765	9.222.665	9.253.134	13.587.427
KUMULATIV	24.583.776	33.832.541	43.055.206	52.308.340	65.895.767

Izvor: izrada autora.

Zbog izrazito visokih operativnih troškova planirano je u projekt ući s kapitalom od 26.000,000 HRK. U 2021. godini planira se uprihoditi 676.320 HRK, što čini ukupne primitke u iznosu od 26.676.320 HRK. Ukupni izdaci u istom razdoblju iznosit će 25.814.824 HRK sačinjeni od

ulaganja u dugotrajnu imovinu u iznosu od 12.973.363 HRK, operativnih troškova 12.333.617 HRK te troška zaposlenika u iznosu od 507.844 HRK. Neto primitak u 2021. godini iznosit će 861.496 HRK. U 2022. godini projekt će ostvariti ukupne primitke u iznosu od 32.537.718 HRK, te ukupne izdatke u iznosu od 23.284.584 HRK. Neto primitak iznosit će 9.253.134 HRK te kumulativ neto primitaka 10.114.629 HRK. U 2023. godini neto primitak povećat će kumulativ neto primitaka na 19.369.947 HRK, dok će u 2024. biti smanjen na razinu od 6.092.305 HRK. Nakon toga do kraja trajanja projekta Neto primici će iznositi prosječno 9.245.000 HRK, osim u 2030. godini kad se pridodaje ostatak vrijednosti (neamortizirana) dugotrajne imovine te on iznosi 13.587.427 HRK. Kumulativ neto primitaka na kraju 2030. godine iznosi 65.895.767 HRK.

4.2.8. Ekonomski tijek

Ekonomski tijek projekta prikazuje podatke o poslovnim događajima koji utječu na ekonomski potencijal projekta. Razlikuje se od financijskog tijeka u dvije bitne stavke: isključuje izvore financiranja i kumulativ neto primitaka mu smije biti negativan, ali na kraju mora završiti s pozitivnom vrijednošću. Ekonomski tijek prikazat će se tablicom 39.

Tablica 39: Ekonomski tijek 2021. - 2030.

Ekonomski tijek	2021	2022	2023	2024	2025
Ukupni primici	676.320	32.537.718	32.537.585	1.617.507	32.538.220
Ukupni prihodi	676.320	32.537.718	32.537.585	1.617.507	32.538.220
Ostatak vrijednosti dugotrajne imovine	0	0	0	0	0
Ukupni izdaci	25.814.824	23.284.584	23.282.267	14.895.150	23.293.330
Ulaganja u dugotrajnu imovinu	12.973.363	0	0	0	0
Operativni troškovi	12.333.617	20.237.819	20.235.022	13.676.325	20.248.375
Troškovi zaposlenih	507.844	1.218.824	1.218.824	1.218.824	1.218.824
Porez na dobit	0	1.827.941	1.828.420	0	1.826.131
Neto primici	-25.138.504	9.253.134	9.255.318	-13.277.643	9.244.890
KUMULATIV	-25.138.504	-15.885.371	-6.630.053	-19.907.695	-10.662.805

Ekonomski tijek	2026	2027	2028	2029	2030
Ukupni primici	32.538.117	32.537.984	32.537.849	32.537.718	36.869.694
Ukupni prihodi	32.538.117	32.537.984	32.537.849	32.537.718	32.537.585
Ostatak vrijednosti dugotrajne imovine	0	0	0	0	4.332.109
Ukupni izdaci	23.291.536	23.289.219	23.315.185	23.284.584	23.282.267
Ulaganja u dugotrajnu imovinu	0	0	0	0	0
Operativni troškovi	20.246.209	20.243.413	20.275.108	20.237.819	20.235.022
Troškovi zaposlenih	1.218.824	1.218.824	1.218.824	1.218.824	1.218.824
Porez na dobit	1.826.502	1.826.982	1.821.252	1.827.941	1.828.420
Neto primici	9.246.581	9.248.765	9.222.665	9.253.134	13.587.427
KUMULATIV	-1.416.224	7.832.541	17.055.206	26.308.340	39.895.767

Izvor: izrada autora.

Neto primitak u ekonomskom tijeku na kraju 2021. godine iznosi 25.138.504 HRK. Iduće dvije godine prosječno raste za 9.254.000 HRK te na kraju 2023. godine iznosi -6.630.053 HRK. Godine 2024. bilježi negativan neto primitak u iznosu od 13.277.695 HRK te mu se kumulativ povećava na -19,907,695 HRK. Od 2025. do 2029. godine neto primici prosječno iznose 9.243.000 HRK te u 2027. godini po prvi puta kumulativ neto primitaka poprima pozitivnu vrijednost. U 2030. godini

neto primitak iznosi 13.587.767 HRK te kumulativ neto primitaka na kraju promatranog razdoblja završava s vrijednošću od 39.895.767 HRK.

5. RASPRAVA

U sklopu ovog naslova prikazat će se financijsko tržišna ocjena projekta, ocjena projekta u uvjetima neizvjesnosti te utjecaj projekta na postojeće poslovanje poduzeća. Nakon dobivenih navedenih podataka moći će se donijeti pravovaljani zaključak o provedbi projekta.

5.1. Financijsko - tržišna ocjena projekta

U sklopu ovog naslova prikazat će se statička i dinamička ocjena. Statička i dinamička ocjena najčešće su upotrebljavani kriteriji za ocjenjivanje isplativosti projekta.

5.1.1. Statična ocjena

Statična ocjena projekta bit će prikazana tablicom 40 kroz nekoliko najvažnijih omjera koji se obično koriste prilikom ocjenjivanja projekta. Statična ocjena bit će prikazana za reprezentativnu godinu koju će predstavljati 2023. godina te usporednu veličinu u kojoj će biti prikazana 2030. godina odnosno zadnja projektna godina.

Tablica 40: Statična ocjena

POKAZATELJI	Reprezentativna godina (2023.)	Usporedna veličina (2030.)
Ukupan prihod/ukupna ulaganja	2,51	2,51
Ukupan prihod/broj zaposlenih	2.711.465	2.711.465
Bruto dobit/ukupni prihod	0,31	0,31
Bruto dobit/broj zaposlenih	846.490	846.490
Bruto dobit/ukupna ulaganja	0,78	0,78
Bruto dobit/vlastita sredstva	0,39	0,39
Neto dobit/ vlastita sredstva	0,32	0,32
Vlastita sredstva/ukupna ulaganja	2,00	2,00
Ukupna ulaganja/(neto dobit + amortizacija)	1,40	1,40

Izvor: izrada autora.

Kroz prikaz pokazatelja iz tablice vidljiva je istovjetnost između reprezentativne godine i usporedne veličine što znači da je reprezentativna godina uistinu reprezentativna. Vidi se da su ukupni prihodi u promatranoj godini 2,51 puta veći od ukupnih ulaganja. Prihodi po zaposleniku na godišnjoj razini iznose 2.711.465 HRK. Udio bruto dobiti u ukupnim prihodima iznosi 0,31 HRK što znači da na 1 HRK prihoda projekt ostvaruje 0,31 HRK bruto dobiti. Bruto dobit po zaposleniku iznosi 846.490 HRK. Bruto dobit po 1 HRK ulaganja iznosi 0,78 HRK po godini. Bruto dobit po 1 HRK uloženi vlastitih sredstava iznosi 0,39 HRK, dok neto dobit iznosi 0,32 HRK. Vlastita sredstva duplo su veća od ukupne investicije. Ukupna ulaganja iznose 1,40 HRK po 1 HRK neto dobiti uvećanoj za amortizaciju.

5.1.2. Dinamična ocjena

Dinamična ocjena projekta prikazana tablicom 41 temelji se na podacima dobivenim iz ekonomskog tijeka.

Tablica 41: Kumulativ neto primitaka 2021. - 2030.

	2021	2022	2023	2024	2025
Neto primici	-25.138.504	9.253.134	9.255.318	-13.277.643	9.244.890
Kumulativ	-25.138.504	-15.885.371	-6.630.053	-19.907.695	-10.662.805
Razdoblje povrata	5 godina 6 mjeseci i 25 dana				

	2026	2027	2028	2029	2030
Neto primici	9.246.581	9.248.765	9.222.665	9.253.134	13.587.427
Kumulativ	-1.416.224	7.832.541	17.055.206	26.308.340	39.895.767
Razdoblje povrata	5 godina 6 mjeseci i 25 dana				

Izvor: izrada autora.

Dinamička ocjena govori koliko treba vremena proći do povrata uloženi sredstava, odnosno koliko treba vremena proći kako bi projekt počeo biti profitabilan. Kad se uzme u obzir početak

projekta koji je u kolovozu 2021. godine rezultat pokazuje da je razdoblje povrata 5 godina 6 mjeseci i 25 dana.

Neto sadašnja vrijednost prikazana tablicom 42 jedan je od najupotrebljavanijih kriterija isplativosti nekog projekta. Kako bi se projekt smatrao isplativim ona nužno mora biti pozitivna ili barem 0.

Tablica 42: Neto sadašnja vrijednost

NETO SADANJŠNJA VRIJEDNOST I INTERNA STOPA RENTABILNOSTI	
Diskontna stopa	5%
Interna stopa rentabilnosti	19,94%
Neto sadašnja vrijednost	22.787.871
Relativna neto sadašnja vrijednost	1,76

Izvor: izrada autora.

Diskontna stopa mora biti ukalkulirana minimalno jednako trošku novca (kamatnoj stopi na odobreni kredit). Pošto je ovaj projekt financiran iz vlastitih sredstava teorijski mogla bi se uzeti diskontna stopa 0%, no, koristit će se stopa od 5%. Diskontna stopa od 5% koristit će se jer se smatra da investitor može ulaganjem na burzu ostvariti profit u iznosu od prosječno 5% godišnje. Uz diskontnu stopu od 5% neto sadašnja vrijednost iznosi 22.787.871 HRK. Interna stopa rentabilnosti iznosi 19,94% dok je relativna neto sadašnja vrijednost 1,76.

5.2. Ocjena projekta u uvjetima neizvjesnosti

Kod ocjene projekta u uvjetima neizvjesnosti smanjit će se prodajna cijena tovne junadi za 10%. Svaki, čak i oni najbolje isplanirani projekti podložni su nekom manjem odstupanju. Tovnoj junadi kao i gotovo svim proizvodima cijenu diktira tržište, iako se cijena mesa u prijašnjem razdoblju činila dosta stabilnom COVID-19 kriza te pojava afričke svinjske kuge u Njemačkoj koja se

odrazila i na ostalim mesnim proizvodima pokazala je suprotno i snizila cijenu mesnim proizvodima. Trenutno je cijena na relativnoj niskim razinama, ali nitko ne može garantirati da se u budućem razdoblju neće još dodatno sniziti.

5.2.1. Statična ocjena

Tablicom 43 prikazat će se statična ocjena u uvjetima neizvjesnosti.

Tablica 43: Statična ocjena u uvjetima neizvjesnosti

POKAZATELJ	Reprezentativna godina (2023.)	Usporedna veličina (2030.)
Ukupan prihod/ukupna ulaganja	2,29	2,29
Ukupan prihod/broj zaposlenih	2.474.245,38	2.474.245,38
Bruto dobit/ukupan prihod	0,25	0,25
Bruto dobit/broj zaposlenih	609.270,75	609.270,75
Bruto dobit/ukupna ulaganja	0,56	0,56
Bruto dobit/vlastita sredstva	0,28	0,28
Neto dobit/ vlastita sredstva	0,23	0,23
Vlastita sredstva/ukupna ulaganja	2,00	2,00
Ukupna ulaganja/(neto dobit + amortizacija)	1,87	1,87

Izvor: izrada autora.

Kad se uzmu u obzir prvo dobiveni rezultati jasno je da je statična ocjena kod prvog projekta bila povoljnija. Evidentno je pogoršanje kod gotovo svih pokazatelja (jedan je ostao nepromijenjen) što je bilo i za očekivati sukladno smanjenju prihoda. No, bez obzira na pogoršanje pokazatelja još uvijek su dovoljno povoljni da projekt zasluži pozitivnu ocjenu.

5.2.2. Dinamična ocjena

Račun dobiti i gubitka u uvjetima neizvjesnosti prikazan je tablicom 44.

Tablica 44: Račun dobiti i gubitka u uvjetima neizvjesnosti za razdoblje 2021. – 2030.

RAČUN DOBITI I GUBITKA	2021	2022	2023	2024	2025
Ukupni prihodi	676.320	29.691.078	29.690.945	1.617.507	29.691.580
Prihod od prodaje	0	25.619.760	25.619.760	0	25.619.760
Ostali poslovni prihodi	676.320	4.071.318	4.071.185	1.617.507	4.071.820
Ukupni rashodi	13.150.077	22.382.492	22.379.696	15.820.998	22.393.048
Poslovni rashodi	13.150.077	22.382.492	22.379.696	15.820.998	22.393.048
Operativni troškovi	12.333.617	20.237.819	20.235.022	13.676.325	20.248.375
Troškovi osoblja	507.844	1.218.824	1.218.824	1.218.824	1.218.824
Amortizacija	308.616	925.849	925.849	925.849	925.849
Dobit prije oporezivanja	-12.473.757	7.308.585	7.311.249	-14.203.491	7.298.533
Porez na dobit	0	1.315.545	1.316.025	0	1.313.736
Dobit nakon oporezivanja	-12.473.757	5.993.040	5.995.224	-14.203.491	5.984.797

RAČUN DOBITI I GUBITKA	2026	2027	2028	2029	2030
Ukupni prihodi	29.691.477	29.691.344	29.691.209	29.691.078	29.690.945
Prihod od prodaje	25.619.760	25.619.760	25.619.760	25.619.760	25.619.760
Ostali poslovni prihodi	4.071.717	4.071.584	4.071.449	4.071.318	4.071.185
Ukupni rashodi	22.390.882	22.388.086	22.419.781	22.382.492	22.379.696
Poslovni rashodi	22.390.882	22.388.086	22.419.781	22.382.492	22.379.696
Operativni troškovi	20.246.209	20.243.413	20.275.108	20.237.819	20.235.022
Troškovi osoblja	1.218.824	1.218.824	1.218.824	1.218.824	1.218.824
Amortizacija	925.849	925.849	925.849	925.849	925.849
Dobit prije oporezivanja	7.300.595	7.303.258	7.271.429	7.308.585	7.311.249
Porez na dobit	1.314.107	1.314.587	1.308.857	1.315.545	1.316.025
Dobit nakon oporezivanja	5.986.488	5.988.672	5.962.572	5.993.040	5.995.224

Izvor: izrada autora.

Usljed smanjenja prodajne cijene za 10% prihodi od prodaje smanjeni su u istom omjeru. Rezultati u 2021. te 2024. godini nisu se promijenili zbog činjenice da u njima nije bilo prodaje. No, te godine su svakako poslovale u gubitku. U ostalim godinama dobit nakon oporezivanja pala je na nešto nižu razinu od 6.000.000 HRK što je za više od 2.300.000 HRK manje u odnosu na plan.

Financijski tijek u uvjetima neizvjesnosti prikazat će se tablicom 45.

Tablica 45: Financijski tijek u uvjetima neizvjesnosti za razdoblje 2021. - 2025.

Financijski tijek	2021	2022	2023	2024	2025
Ukupni primici	26.676.320	29.691.078	29.690.945	1.617.507	29.691.580
Ukupni prihodi	676.320	29.691.078	29.690.945	1.617.507	29.691.580
Izvori financiranja	26.000.000				
Vlastiti izvori	26.000.000				
Ostatak vrijednosti dugotrajne imovine					
Ukupni izdaci	25.814.824	22.772.189	22.769.872	14.895.150	22.780.935
Ulaganja u dugotrajnu imovinu	12.973.363				
Operativni troškovi	12.333.617	20.237.819	20.235.022	13.676.325	20.248.375
Troškovi zaposlenih	507.844	1.218.824	1.218.824	1.218.824	1.218.824
Porez na dobit	0	1.315.545	1.316.025	0	1.313.736
Neto primici	861.496	6.918.889	6,921,073	-13,277,643	6,910,645
KUMULATIV	861.496	7.780.385	14,701,458	1,423,815	8,334,460

Financijski tijek	2026	2027	2028	2029	2030
Ukupni primici	29.691.477	29.691.344	29.691.209	29.691.078	34.023.054
Ukupni prihodi	29.691.477	29.691.344	29.691.209	29.691.078	29.690.945
Izvori financiranja					
Vlastiti izvori					
Ostatak vrijednosti dugotrajne imovine					4.332.109
Ukupni izdaci	22.779.141	22.776.824	22.802.789	22.772.189	22.769.872
Ulaganja u dugotrajnu imovinu					
Operativni troškovi	20.246.209	20.243.413	20.275.108	20.237.819	20.235.022
Troškovi zaposlenih	1.218.824	1.218.824	1.218.824	1.218.824	1.218.824
Porez na dobit	1.314.107	1.314.587	1.308.857	1.315.545	1.316.025
Neto primici	6.912.336	6.914.520	6.888.420	6.918.889	11.253.182
KUMULATIV	15.246.797	22.161.317	29.049.737	35.968.626	47.221.808

Izvor: izrada autora.

Posljedica pada prihoda od prodaje utjecala je i na financijski tijek prikazan tablicom 45, no ipak kumulativ mu je ostao pozitivan u cijelom razdoblju što znači da je projekt i dalje prihvatljiv te da se ne bi trebao susresti s problemom likvidnosti. Ukupni financijski tijek u odnosu na prvobitni plan smanjen je za gotovo 18.700.000 HRK.

U ekonomskom tijeku prikazanom tablicom 46 razlika je istovjetna s financijskim tijekom.

Tablica 46: Ekonomski tijek u uvjetima neizvjesnosti za razdoblje 2021. - 2025.

Ekonomski tijek	2021	2022	2023	2024	2025
Ukupni primici	676.320	29.691.078	29.690.945	1.617.507	29.691.580
Ukupni prihodi	676.320	29.691.078	29.690.945	1.617.507	29.691.580
Ostatak vrijednosti dugotrajne imovine	0	0	0	0	0
Ukupni izdaci	25.814.824	22.772.189	22.769.872	14.895.150	22.780.935
Ulaganja u dugotrajnu imovinu	12.973.363	0	0	0	0
Operativni troškovi	12.333.617	20.237.819	20.235.022	13.676.325	20.248375
Troškovi zaposlenih	507.844	1.218.824	1.218.824	1.218.824	1.218.824
Porez na dobit	0	1.315.545	1.316.025	0	1.313.736
Neto primici	-25.138.504	6.918.889	6.921.073	-13.277.643	6.910.645
KUMULATIV	-25.138.504	-18.219.615	-11.298.542	-24.576.185	-17.665.540

Ekonomski tijek	2026	2027	2028	2029	2030
Ukupni primici	29.691.477	29.691.344	29.691.209	29.691.078	34.023.054
Ukupni prihodi	29.691.477	29.691.344	29.691.209	29.691.078	29.690.945
Ostatak vrijednosti dugotrajne imovine	0	0	0	0	4.332.109
Ukupni izdaci	22.779.141	22.776.824	22.802.789	22.772.189	22.769.872
Ulaganja u dugotrajnu imovinu	0	0	0	0	0
Operativni troškovi	20.246.209	20.243.413	20.275.108	20.237.819	20.235.022
Troškovi zaposlenih	1.218.824	1.218.824	1.218.824	1.218.824	1.218.824
Porez na dobit	1.314.107	1.314.587	1.308.857	1.315.545	1.316.025
Neto primici	6.912.336	6.914.520	6.888.420	6.918.889	11.253.182
KUMULATIV	-10.753.203	-3.838.683	3.049.737	9.968.626	21.221.808

Izvor: izrada autora.

U konačnici, 2030. godine kumulativ neto primitaka završava pozitivan s iznosom od 21.221.808 HRK što znači da je projekt prihvatljiv. U usporedbi s prethodnim planom evidentno je da se

pozitivan kumulativ neto primitaka pomaknuo s 2027. na 2028. godinu. Razdoblje povratka u ovakvim uvjetima iznosi 6 godina 11 mjeseci i 22 dana.

Neto sadašnja vrijednost u uvjetima neizvjesnosti prikazat će se tablicom 47.

Tablica 47: Neto sadašnja vrijednost u uvjetima neizvjesnosti

NETO SADANJŠNJA VRIJEDNOST I INTERNA STOPA RENTABILNOSTI	
Diskontna stopa	5%
Interna stopa rentabilnosti	11,06%
Neto sadašnja vrijednost	8.906.930
Relativna neto sadašnja vrijednost	0,69

Izvor: izrada autora.

Uz diskontu stopu od 5% neto sadašnja vrijednost prikazana tablicom 61 iznosi 8.906.930 HRK, relativna neto sadašnja vrijednost iznosi 0,69. Interna stopa rentabilnosti smanjila se na 11,06%.

5.3. Utjecaj projekta na postojeće poslovanje

Projekt će svakako pozitivno utjecati na dosadašnje poslovanje. U prvom redu postoji izrazita sinergija između dvije stare i nove djelatnosti kojima će se promatrano poduzeće baviti. Kao što je već navedeno glavna sirovina za bioplinsko postrojenje je biomasa te stajski gnoj. Izgradnjom nove staje isplanirane ovim projektom poduzeće će dobiti 3300 novih grla, te će se količina stajskog gnoja izrazito povećati. Povećanjem stajskog gnoja smanjit će se količine biomase korištene u bioplinu te će doći do značajne uštede. Pošto je tema ovog rada u prvom redu bila izgradnja farme za tov junadi ušteda ovim sinergijskim povezivanjem je ignorirana iako zasigurno neće biti beznačajna.

Planski račun dobiti i gubitka prikazat će se tablicom 48.

Tablica 48: Planski račun dobiti i gubitka Farme Tomašanci d.o.o. 2021. - 2030.

Naziv pozicije	2021	2022	2023	2024	2025
Poslovni prihodi	110.259	110.259	110.259	110.259	110.259
Poslovni rashodi	90.645	90.645	90.645	90.645	90.645
Financijski prihodi	18	18	18	18	18
Financijski rashodi	317	317	317	317	317
Ukupni prihodi	110.277	110.277	110.277	110.277	110.277
Ukupni rashodi	90.963	90.963	90.963	90.963	90.963
Bruto dobit	19.315	19.315	19.315	19.315	19.315
Porez na dobit	3.477	3.477	3.477	3.477	3.477
Neto dobit	15.838	15.838	15.838	15.838	15.838

Naziv pozicije	2026	2027	2028	2029	2030	UKUPNO
Poslovni prihodi	110.259	110.259	110.259	110.259	110.259	1.102.593
Poslovni rashodi	90.645	90.645	90.645	90.645	90.645	906.451
Financijski prihodi	18	18	18	18	18	179
Financijski rashodi	317	317	317	317	317	3.175
Ukupni prihodi	110.277	110.277	110.277	110.277	110.277	1.102.772
Ukupni rashodi	90.963	90.963	90.963	90.963	90.963	909.626
Bruto dobit	19.315	19.315	19.315	19.315	19.315	193.146
Porez na dobit	3.477	3.477	3.477	3.477	3.477	34.766
Neto dobit	15.838	15.838	15.838	15.838	15.838	158.380

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenima u Godišnjim financijskim izvještajima i izvješće neovisnog revizora 31.prosinca 2020., Farma Tomašanci d.o.o.

Ako se Farma Tomašanci d.o.o. ne odluči na novi projekt njezino poslovanje težit će prošlogodišnjim rezultatima, odnosno ostvarenju neto dobiti u iznosi od 15.838.000 HRK. Nakon 2030. godine trebala bi ostvariti ukupnu neto dobit u iznosu od 158.380.000 HRK.

Planski račun dobiti i gubitka s uključenim projektom prikazan je tablicom 49.

Tablica 49: Planski račun dobiti i gubitka Farme Tomašanci d.o.o. 2021. - 2030.

Naziv pozicije	2021	2022	2023	2024	2025
Poslovni prihodi	110.936	142.797	142.797	111.877	142.798
Poslovni rashodi	103.795	113.028	113.025	106.466	113.038
Financijski prihodi	18	18	18	18	18
Financijski rashodi	317	317	317	317	317
Ukupni prihodi	110.954	142.815	142.815	111.895	142.815
Ukupni rashodi	104.113	113.345	113.342	106.784	113.356
Bruto dobit	6.841	29.470	29.472	5.111	29.460
Porez na dobit	1.231	5.305	5.305	920	5.303
Neto dobit	5.609	24.165	24.167	4.191	24.157

Naziv pozicije	2026	2027	2028	2029	2030	UKUPNO
Poslovni prihodi	142.797	142.797	142.797	142.797	142.797	1.365.190
Poslovni rashodi	113.036	113.033	113.065	113.028	113.025	1.114.539
Financijski prihodi	18	18	18	18	18	179
Financijski rashodi	317	317	317	317	317	3.175
Ukupni prihodi	142.815	142.815	142.815	142.815	142.815	1.365.369
Ukupni rashodi	113.354	113.351	113.382	113.345	113.342	1.117.714
Bruto dobit	29.462	29.465	29.433	29.470	29.472	247.655
Porez na dobit	5.303	5.304	5.298	5.305	5.305	44.578
Neto dobit	24.159	24.161	24.135	24.165	24.167	203.077

Izvor: izrada autora prema podacima objavljenima u Godišnjim financijskim izvještajima i izvješće neovisnog revizora 31.prosinca 2020., Farma Tomašanci d.o.o.

Ukoliko se Farma Tomašanci d.o.o. odluči investirati u projekt povećat će svoju neto dobit s planiranih 158.380.000 HRK na 203.077.000 HRK, što predstavlja povećanje od 28,22%. Farma Tomašanci d.o.o. ima izrazito visok postotak neto profitabilnosti u iznosu od 14,36%, no ulaskom u planirani projekt neto profitabilnost će joj dodatno porasti te će ona iznositi 14,88%.

6. ZAKLJUČAK

U ovom radu analiziralo se poslovanje u poljoprivrednoj djelatnosti. Poljoprivredna djelatnost u Republici Hrvatskoj sve više odumire i svake godine se smanjuje. Utjecaj smanjivanja poljoprivredne proizvodnje uzrokovan je u prvom redu uvozom jeftinijih proizvoda koji istiskuju male proizvođače izvan tržišta jer ulaze na tržište s nižim cijenama. Nažalost, mali poljoprivredni proizvođač ne može proizvesti određeni proizvod s istom cijenom koštanja kao veliki. Moderna poljoprivredna tehnologija izuzetno je unaprijedila poljoprivrednu proizvodnju i u sve većoj mjeri zamjenjuje ljudski rad i istiskuje potrebu rada ljudi. Također, poljoprivredni strojevi sve su veći i snažniji i u istom vremenskom periodu mogu odraditi značajno više posla nego prije nekoliko godina. Jedini problem koji se javlja je taj što je navedena tehnologija i mehanizacija izuzetno skupa i mali poljoprivredni proizvođači si ju jednostavno ne mogu priuštiti, dok veliki proizvođači s visokim stupnjem korištenja navedene mehanizacije i opreme jedinični fiksni trošak smanjuju na niske razine.

Analizom dosadašnjeg poslovanja Farme Tomašanci d.o.o. može se zaključiti da se radi o jednoj zdravoj, izrazito nisko zaduženoj tvrtki spremnoj za novi investicijski ciklus. Prednost u odnosu na konkurentske tvrtke je u tome što je uspjela sinergijski povezati svoje djelatnosti koje na prvu nemaju poveznicu, a zapravo se savršeno nadopunjuju. Ulaganjem u projekt izgradnje farme za tov junadi Farma Tomašanci d.o.o. ostvarila bi dodatan napredak u svom poslovanju te ostvarila bolju poziciju od svoje konkurencije. Farma Tomašanci d.o.o. ostvaruje izrazito dobre poslovne rezultate u odnosu na tvrtke u istoj djelatnosti. Posljedica dobrih rezultata je zbog toga što otpad jedne djelatnosti, koja bi joj u uvjetima poslovanja isključivo poljoprivrednom proizvodnjom nanosila visoke troškove, koristi kao ulaznu sirovinu druge djelatnosti, koju bi također morala plaćati da se obavlja isključivo energetsom djelatnosti.

Projekt investiranja u izgradnju staje za tov junadi s manipulativnim sadržajem, opremom i mehanizacijom također je pokazao dobre rezultate, ali treba naglasiti da kod ovakvih projekata treba izrazito veliku pozornost obratiti na utjecaj projekta na likvidnost dosadašnjeg poslovanja. Prva stvar na koju treba obratiti pozornost je nabavna cijena dugotrajne imovine odnosno građenje i opremanje staje s manipulativnim sadržajem i mehanizacijom. Ukoliko tvrtka i pripremi dovoljno sredstava mora razmišljati o procesu proizvodnje. Na analiziranom projektu vidljivo je da se prvi prihodi od prodaje javljaju tek nakon 14 mjeseci od početka proizvodnje što je izuzetno dug period

posebice kad mu se pridoda vrijeme utrošeno na izgradnju za kojeg treba pravovremeno rezervirati novčana sredstva jer operativni troškovi navedenog perioda nisu zanemarivi.

Promatrajući proces napredovanja Farme Tomašanci d.o.o. u trenutku pripajanja projekta postojećem poslovanju postavilo se pitanje, kad će Farma Tomašanci d.o.o. biti spremna na novi investicijski ciklus. S obzirom na njezinu nisku zaduženost zasigurno bi bila u stanju trenutno upravljati 2-3 projekta ovakve veličine no ipak kao pravo vrijeme za novi investicijski ciklus naveo bih vrijeme kad kumulativ ekonomskog toka postane pozitivan.

Farma Tomašanci d.o.o. ima izrazito visok postotak neto profitabilnosti u iznosu od 14,36%, no ulaskom u planirani projekt neto profitabilnost će joj dodatno porasti te će ona iznositi 14,88%.

LITERATURA

1. Balog, A. (2017). *Studija opravdanosti izgradnje i opremanja farme za tov junadi i uzgoj ovaca*. Osijek: vlast. nakl.
2. Bendeković, J. (1993). *Planiranje investicijskih projekata*. Zagreb: Hrvatska kreditna banka za obnovu.
3. Bendeković, J. i koautori. (2007). *Priprema i ocjena investicijskih projekata*. Zagreb: FOIP.
4. Caput, P. (1996). *Govedarstvo*. Zagreb: Celeber.
5. Cetinski, V. (2013). *Projektni menadžment*. Opatija: Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu.
6. Cingula M., Hunjak T., Ređep M. (2004). *Poslovno planiranje s primjerima za investitore*, RriF plus d.o.o.: Zagreb.
7. Čulo, K. (2010). *Ekonomika investicijskih projekata*. Osijek: Građevinski fakultet.
8. Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske (2022). Indeksi poljoprivredne proizvodnje u 2021. Dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29002> [pristupljeno: 02. kolovoza 2022.].
9. Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske (2020). Poljoprivredna proizvodnja u 2019. Dostupno na: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2020/SI-1655.pdf [pristupljeno: 10. srpnja 2021.].
10. Farma Tomašanci d.o.o. (2021). RGFI javna objava: Revizorsko izvješće s priložima + Bilješke. Dostupno na: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do> [pristupljeno: 30. lipnja 2021.].
11. Florio, M. i ostali (2007). *Vodič za analizu troškova i koristi investicijskih projekata*. Zagreb: Foip 1974.
12. Graham, B. (2006) *Inteligentni investitor*. Zagreb: Masmedia.

13. Hadžavdić, E. (2018). *Pripremite svoj bankabilan investicijski projekt*. Zagreb: Effectus - studij financije i pravo, visoko učilište.
14. Horine, G. (2009). *Vodič za upravljanje projektima*. Zagreb: Dva i dva.
15. Jelić, S., Kralik, I., Deže, J., Lončarić R. (2016). *Ekonomski pokazatelji proizvodnje tovne Junadi simentalke i hereford pasmine*. Krmiva: Časopis o hranidbi životinja, proizvodnji i tehnologiji krme.,58(2), 86-94
16. Kemp, S. (2018). *Budžetiranje za menadžere*. Zagreb: Mate: Zagrebačka škola ekonomije i managementa.
17. Orsag S. , Dedi L.(2011). *Budžetiranje kapitala – Procjena investicijskih projekata*. Masmedia: Zagreb.
18. Orsag, S. (2015): *Investicijska analiza*. Zagreb: Avantis
19. Republika Hrvatska (2021). Sudski registar. Dostupno na: https://sudreg.pravosudje.hr/registar/f?p=150:28:0::NO:28:P28_SBT_MBS:030077394 [pristupljeno: 15. travnja 2021.].
20. Uremović, Z. (2004). *Govedarstvo*. Zagreb: Hrvatska mljekarska udruga.
21. Vincek, D. i Ernoić, M. (2009). Nitratna direktiva i poljoprivredna proizvodnja u varaždinskoj županiji. *Stočarstvo: Časopis za unapređenje stočarstva*, 63(4), 309-316.
22. Žanić V. (1999). *Poslovni plan poduzetnika*, Republika Hrvatska – Ministarstvo gospodarstva, Masmedia: Zagreb.

POPIS TABLICA

Tablica 1: Aktiva Farme Tomašanci d.o.o.	13
Tablica 2: Vertikalna analiza aktive.....	14
Tablica 3: Horizontalna analiza aktive.....	15
Tablica 4: Vertikalna analiza dugotrajne imovine	17
Tablica 5: Horizontalna analiza dugotrajne imovine	18
Tablica 6: Vertikalna analiza kratkotrajne imovine.....	20
Tablica 7: Horizontalna analiza kratkotrajne imovine	21
Tablica 8. Dani zajmovi, depoziti i slično.....	23
Tablica 9: Struktura potraživanja od kupaca	23
Tablica 10: Pasiva Farme Tomašanci d.o.o.	25
Tablica 11: Vertikalna analiza pasive	26
Tablica 12: Horizontalna analiza pasive	28
Tablica 13: Vertikalna analiza kapitala i rezervi	29
Tablica 14: Horizontalna analiza kapitala i rezervi	30
Tablica 15: Vertikalna analiza dugoročne obveze.....	31
Tablica 16: Horizontalna analiza dugoročne obveze	31
Tablica 17: Vertikalna analiza kratkoročne obveze.....	32
Tablica 18: Horizontalna analiza kratkoročne obveze.....	33
Tablica 19: Račun dobiti i gubitka.....	35
Tablica 20: Vertikalna analiza račun dobiti i gubitka	36
Tablica 21: Horizontalna analiza račun dobiti i gubitka	38
Tablica 22: Plan ulaganja	40
Tablica 23: Struktura ukupnih ulaganja	42
Tablica 24: Promet junadi	42
Tablica 25: Struktura i dinamika proizvodnje	43
Tablica 26: Plan prodaje.....	43
Tablica 27: Prodajne cijene	44
Tablica 28: Ostali prihodi 2021. – 2030.....	45
Tablica 29: Ukupni prihodi 2021. – 2030.	46
Tablica 30: Sirovine i materijal 2021. – 2030.	47

Tablica 31: Ostali materijalni troškovi 2021. - 2030.	48
Tablica 32: Nematerijalni troškovi 2021. - 2030.	49
Tablica 33: Ostali troškovi 2021. - 2030.	50
Tablica 34: Materijalni i nematerijalni troškovi 2021. - 2030.	50
Tablica 35: Amortizacija 2021. - 2030.	51
Tablica 36: Trošak osoblja 2021. - 2030.	53
Tablica 37: Račun dobiti i gubitka 2021. - 2030.	54
Tablica 38: Financijski tijek 2021. - 2030.	56
Tablica 39: Ekonomski tijek 2021. - 2030.	58
Tablica 40: Statična ocjena.....	60
Tablica 41: Kumulativ neto primitaka 2021. - 2030.	61
Tablica 42: Neto sadašnja vrijednost	62
Tablica 43: Statična ocjena u uvjetima neizvjesnosti	63
Tablica 44: Račun dobiti i gubitka u uvjetima neizvjesnosti za razdoblje 2021. – 2030.	64
Tablica 45: Financijski tijek u uvjetima neizvjesnosti za razdoblje 2021. - 2025.	65
Tablica 46: Ekonomski tijek u uvjetima neizvjesnosti za razdoblje 2021. - 2025.	67
Tablica 47: Neto sadašnja vrijednost u uvjetima neizvjesnosti	68
Tablica 48: Planski račun dobiti i gubitka Farme Tomašanci d.o.o. 2021. - 2030.	69
Tablica 49: Planski račun dobiti i gubitka Farme Tomašanci d.o.o. 2021. - 2030.	70